

UNITÁRIUS ÉLET

Kéthavonta megjelenő folyóirat • 2013. március–június • 67. évfolyam 2-3. szám

PüNKÖSDI megterített úrasztala Füzesgyarmaton

Tisztelt Olvasó!

Istennek hála az *Unitárius Élet* új lapszámát adhatunk át Olvasóinknak. Ez a szám abban tér el az előzőektől, hogy egy új szerkesztőbizottság igyekszik tehetsége szerint ellátni a szerkesztéssel járó feladatokat.

A szerkesztőségváltással együttjáró körülmények miatt most kivételesen egy összevont lapszámmal jelentkezünk, de reméljük, hogy tisztelt Olvasóink így is szívesen fogadják azt. Az elkövetkezőkben természetesen visszatérünk a rendszeres kéthavi megjelenéshez.

Ebben a lapszámban egy átfogóbb egyházi eseménynaptárat igyekszünk megjelentetni, húsvétól, püNKÖSDÖN keresztül egyik legszebb ünnepünkig, az édesanyák köszöntéséig. Ugyanakkor természetesen igyekszünk beszámolni az egyházban történő aktuális eseményekről.

1947-ben az *Unitárius Élet* első számában Kereki Gábor felelős szerkesztő így határozta meg a lap arculatát: „...az *Unitárius Élet* hű tükrre kíván lenni egyháztársadalmunk életének. Eszköz a nemes célok szolgálatában. A szellemet kívánjuk tükrözni és az eseményeket rögzíteni. Hirdetni az unitárius kereszténység életének örök és megfellebbezhetetlen eszméit, hirdetni a jézusi igazságokat vallásunk és lelkiismeretünk szabadságához híven.”

Az akkor meghatározott célkitűzések mind a mai napig helytállóak. Igyekszünk mi is ennek megfelelően végezni munkánkat. Természetesen szeretettel várjuk Olvasóink észrevételeit is, az impresszumban található elérhetőségeken.

Köszönjük az eddigi szerkesztők áldozatos munkáját, s bízunk abban, hogy a folytatásban is élvezhetjük Olvasóink bizalmát.

Kriza János

Anyák napja – ahogy illik és ahogy ténylegesen van

„...ne vesd meg anyádat, ha megöregszik!”
(Pld 23,22)

Több évtizedes tapasztalatom van az anyák napi témában, mint ahogy szinte minden lelkészi tevékenységben egyaránt. Sok alkalommal álltam már kisebb-nagyobb gyülekezet előtt május első vasárnapján, igyekezve mindig azon lenni, hogy beszédem, szónoklatom minden szempontból az elvárásoknak megfelelő legyen. Mígnem egy alkalommal azt kérdezte valaki: gondoltam-e, hogy anyák napja alkalmával ellentmondásba keveredek ha mindig csak a jót, szépet mondom el, és kihagyom az igazat. Eltűnődtem ezen, és úgy határoztam, hogy miért ne beszélhetnék anyák napja kapcsán egyszer úgy is a témáról, ahogy az ténylegesen van, és nem csak arról, ami a témával kapcsolatban illik. És ez változást hozott az addigi anyák napi gyakorlatban. Nem is akármilyet, mint hallani fogjátok; azt követően, hogy kimondom prédikációm végén az Áment.

Szóval azon az emlékezetes vasárnapon arról beszéltem a bevezetőben, hogy mindazoknak, akiknek csodálatos anyjuk van, akik maguk csodálatos anyák, vagy azt gondolják, hogy az anyaság úgy általában egyszerűen csodálatos, csak annyit szeretnék mondani, hogy az tényleg CSODÁLATOS. Csupa nagybetűvel. A bibi viszont akkor kezdődik, ha valaki, vagy valakik nem tartoznak közéjük... Aztán afféle próbajátékot tartottam. Feltettem néhány kérdést, de nem kértem, hogy bármelyikre is válaszoljon valaki a jelenlévők közül.

1. Hányan érzitek úgy Anyák Napja közeledtével, hogy a legkellemetlenebb képmutatásba keveredtek?

2. Hányan nem szeretitek igazán – sőt hányan gyűlölitek – édesanyátokat, vagy gyűlölitek azt, hogy anyák vagytok?

3. Hányan nem szeretitek igazán, sőt hányan gyűlölitek gyerekeiteket?

4. Hányan nem ismeritek egyáltalán édesanyátokat?

5. Hányan gondoljátok úgy, hogy az Anyák Napja fájdalmas dolog? Különösen, hogy olyan gondolatokat és emlékeket ébreszt mint: örökbefogadás, abortusz, válás, öngyilkosság, elutasítás, alkoholizmus, elhidegülés, durva bánásmód, vérfertőzés, bánat, veszteség, és olyan szavakat idéz, mint mostohaanya, anyós, és az anyaságra vonatkozó elmondhatatlanul obszcén utalások.

Míg a témában idáig eljutottam, a gyülekezet síri csendben ült, és már nagyon sokak számára világos volt, hogy jóval nagyobb adag igazság rejtőzik itt, mint amivel ők, vagy akár én magam szembe akarnánk nézni. Abbahagytam. Én őket néztem, ők engem. A tekintetekben fájdalom ült. Elég sok kérdés hangzott el, hogy legyen min gondolkodniuk. Azon a május első vasárnapján nemigen volt vidámság a körünkben. Az igazságot kipakolni először olyan jó ötletnek tűnt, de most... A hangulatából tudtam, láttam, éreztem, hogy korántsem az.

Egy, a gyülekezetbe érkezett nő, aki nem volt unitárius, és akinek az arcára kiült, hogy ő szent életű anya, az istentisztelet után megszólított: „Fiatalember, magánál még különb emberek is a pokolra kerültek már, pedig ártatlanabb dolgokat sugalmaztak, mint maga ma reggel. Szégyellje magát, amiért elrontotta ezt a szép napot!”

Lám-lám. Ahogy mondani szoktam, kicsit félek a lövés hangjától, amikor az Anyaságról beszélek. Különösen, ha a hallgatóság nőkből áll. Ahogy az anyám mondogatta, amíg élt, és amikor rosszul sült el valami: én csak segíteni akartam. Anyámat azóta eltemettem. Mostanság azonban szilárdabb talajon állok, amikor tanácsokat osztogatok az anyáknak, a szülőknek, a lányaimnak.

1. A gyerekek nem hobbiállatok.

2. A valóságos és az általad vélt életük nem ugyanaz.

3. Ne vedd túlzottan magadra, amit a gyerekek művelnek.

4. Ne húzogasd a strigulákat – hasznos dolog a felejtés.

5. *A pizok és rendetlenség az egészség melegága.*

6. *Pubertáskor után kopogás nélkül ne lépj a szobájukba.*

7. *Ne üsd orrod a barátságaikba és a szerelmi életükbe, csak ha felkérnek rá.*

8. *Ne aggódj, ha soha nem hallgatnak rád – akkor aggódj, ha állandóan téged figyelnek.*

9. *Tanulj tőlük – mert ők nagyon sok mindenre meg tudnak tanítani.*

10. *Szeresd őket sokáig – ereszd el őket korán.*

És végezetül egy lábjegyzet. Soha nem fogod megtudni igazán, hogy milyen szülő voltál, hogy jól csináltad-e vagy rosszul. Soha. És ezért, no meg a gyerekekért életed végéig aggódní fogsz. De amikor a gyerekeidnek születnek gyerekei, és azt figyeled, hogy ők mit csinálnak – nos, akkor részben választ kapsz a kérdésekre.

Ámen.

Kászoni-Kövendi József

„Bibliaolvasás és bibliafordítások a mai Magyarországon” – egy konferencia margójára

A Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának Vallástörténeti és Bibliái Teológiai Tanszéke, a Bölcsészettudományi Kar Hermeneutikai Kutatóközpontja és a Magyar Bibliatársulat konferenciát rendezett Budapesten, az egyetem Ráday utcai épületében 2013. április 2-3. között „Bibliaolvasás és bibliafordítások a mai Magyarországon” címmel.

Nem követhetjük nyomon az összes szekció munkáját részletesen, így csak a protestáns és katolikus bibliafordítások kérdéskörét érintjük vázlatosan.

Protestáns bibliafordítások

Az első szekcióban A Károli Biblia és mai változatai címmel hangzottak el előadások. *A Károli Biblia és annak 1908-as revíziója* volt a címe **Zsengellér József** előadásának. Mint a szerző kitért rá, a zsinati határozat szellemében a Református Egyházban jelenleg mindkét fordítás, a Károli revízió (1908) és az új fordítás (1975) és annak revíziói (1990) érvényben vannak. A revízió már 1886-óta folyt Szász Károly elnökletével és az első kiadás 1908-ban látott napvilágot a Pallas Rt. gondozásában. A korábbi Károli kiadások (összesen 75 kiadás 1908 előtt) már szintén bizonyos fokú revíziót képviseltek a Vizsolyi Bibliához (1590) képest, mint például a Váradi Biblia (1661) vagy Misztótfalusi Kis Miklós „aranyos” Bibliája (1658). Az 1908-as revízió

Szenci Molnár Albert 1608-as kiadását veszi alapul (Hanau Biblia).¹ Azt csak én teszem hozzá, hogy maga az eredeti mű csoportmunka eredménye (de a munkatársak névtelenségben maradtak). Károli is beszámol az előjáró beszédben arról, hogy „Akik ezelőtt valami részt fordítottak a Bibliában, azokat is nem utáltuk meg, hanem megtekintettük.”² Évtizedekkel korábbi történelembölcseleti tanulmányában, a „Két könyvben” (1563) Károli már szerepeltet bibliai idézeteket, amelyek közel állnak a későbbi bibliakiadás szövegéhez.

Az 1908-as revízió fő célja a lendületes, egyedülálló erejű és szépségű fordítás nyelvi megújítása volt, de a teológiai magyarázatok felvétele is megtörtént a King James biblia akkori revideált változatának felhasználásával. Ennek a Károli revízióknak több újabb revíziója is született később, többek között a korábbi kolozsvári teológiai tanár, Ravasz László Újszövetség átdolgozása (1971).³ A későbbi új protestáns fordításokat **Pecsuk Ottó** ismertette, ami az 1975-ös kiadás revízióját jelentette. A Vizsolyi Biblia 400 éves évfordulójára jelent meg az 1990-es revízió, majd a 2006-os kiadás (UPB).⁴ A javítások 15%-a elvi, 16%-a pedig pontos visszatérést jelentett a Károli revízióhoz. Ebben fontos volt a liturgiai hagyományok újbóli figyelembe vétele. Ez a multifunkcionális kiadás szükségszerűen többfajta igényt elégít ki, egyházi liturgikus és

hitéleti célokat is szolgál. Ebből adódóan bizonyos igényeket nem tud teljesen kielégíteni. Ennek csak a célcsoportok szerinti kiadások felelhetnének meg. (A Magyar Unitárius Egyházban szintén a revideált Károli Biblia van elsősorban használatban.)

Két előadás foglalkozott a nazarénusok (*Miért a „régit” Károli-t használják ma a nazarénusok?*) és a Keresztény Advent Közösség (*Miért az 1908-as revíziót használja a Keresztény Advent Közösség?*) biblia-használatával. Másik két előadás szólt a Károli Biblia két e századi revíziójáról, amelyek pár éve jelentek meg a Protestáns Média Alapítvány és a Patmosz Kiadó gondozásában (**Győri Tamás**: *Milyen szempontok alapján revideálta a Károli a Protestáns Média Alapítvány?* és **Ruff Tibor**: *Milyen szempontok alapján revideálta a Károli a Patmosz Kiadó?*). Mindkét előadó felhívta a figyelmet többek között a keresztthivatkozások fontosságára, ami sajnos az 1908-as Károli revíziós kiadásban sem pontos. Ezen új kiadások, ezért ezeket kihagyták, de pótlásuk szükséges lenne az újabb kiadásokban. Az előbb idézett Ravasz-féle Újszövetség revízió

viszont e sorok írójának saját tapasztalata szerint pontos keresztthivatkozásokat tartalmaz.³ A Patmosz kiadó Károli revíziójának speciális vonatkozása Jézus szavainak piros szedéssel való kiemelése. Bár a törekvés érdekes, meg kell jegyezni, hogy Vermes erre vonatkozó könyvében található Jézus mondásait szisztematikus, egzakt kritériumrendszer szerinti osztályozása, ill. az erre való törekvés ellenére ebben még nincs teljes konszenzus.⁵ A Biblia gyakorlati használhatóságát és az abban való elmélyedést azonban valóban nagyban elősegítené 1. az újszövetségi evangéliumok, levelek stb. közötti keresztthivatkozásokat teljeskörűen (nem csak a három szinoptikus és János Evangéliuma esetében) feltüntető; 2. az Újszövetség és az Ószövetség közötti hivatkozásokat, utalásokat megjelenítő; és 3. Jézus saját mondásait, megnyilvánulásait nyomdatechnikailag elkülönítő bibliakiadás megjelentetése.

Egy erdélyi vonatkozása is volt az eseménynek. Az új protestáns fordítások szekciójában hangzott el **Tunyogi Lehel** előadása, az egykori kolozsvári teológiai tanár, *Kecskeméthy István fordításának új, teljes kiadásáról* (Christian Endeavour, Koinonia, Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár, 2002). Ez a mű részben már kiadásra került, mert 1931-ben megjelent a revideált Újszövetség fordítása a Skót Nemzeti Bibliatársaság támogatásával legelőbb, sőt, már korábban, 1903-ban a Márk Evangéliuma. Az Ószövetségen viszont 1929-34 között dolgozott. Az avatott tollú fordító nyelvújítási és erdélyi népies szavakat is használ, ami speciális jelleget ad a fordításnak.

Katolikus bibliafordítások

Jelenits István a Szent István Társulat 1974-es biblia revízióját elemezte. A II. Vatikáni Zsinat szellemében ez az új magyar fordítás már nem a latin Vulgata szövegére épült, hanem eredeti (ógörög és masszoréta héber) nyelvű szövegeket vett figyelembe. A szűkös anyagi keretek azonban behatárolták a kiadás lehetőségeit, a fordításban csak 7 személy vett részt, míg az 1955-ös új francia fordításban például 33 bibliai szaktudós. A nyelvhelyességi szempontok érvényesítésére sem került teljeskörűen sor, például az első ószövetségi

A Vizsolyi Biblia

mondat szórendje megkérdőjelezhető: „Kezdetkor teremtette az Isten az eget és a földet.” (Javaslat: „Kezdetben Isten megteremtette az eget és a földet.”). Később ez a kiadás szövegrevízió esett át 1993-97-ben, majd a szövegjegyzetek átdolgozására is sor került, és végül 2006-ban került újra kiadásra (UKB).⁶

Tarjányi Béla A Szent Jeromos Társulat (Káldi-Neovulgata) kiadását ismertette. Az 1626-ban megjelent Káldi-fordítás valószínűleg Szántó Arató István jezsuita szerzetes korábbi fordítását használta fel. Mint az 1546-os tridenti zsinat előírta, a fordítás a Vulgata latin szövegén alapult. (Csak én jegyzem meg, hogy az egykori támogatók a protestánsból katolikussá lett Pázmány Péter érsek és vallási toleranciájáról ismert Bethlen Gábor református erdélyi fejedelem voltak.) A kiadással elsősorban a Káldi szöveg mentése volt a cél (KNB).⁷ Az előadó felhívta a figyelmet a Hetvenes (Szeptuaginta) fordítás magyar fordításának szükségességére is.⁸

Vulgata, 1608-as kiadás

Érdekes előadás hangzott el a pannonhalmi **Dejcsics Konrád** tollából Békés Gellért és Dallos Patrik bencés szerzetesek Újszövetség fordításáról. Ezt először 1951-ben, Rómában adták ki, és maga a fordítás is ott készült, mivel elsősorban a magyar emigránsok pasztorációjának elősegítésére született. A későbbi kiadások, így a 18. kiadás 1996-ban már Magyarországon jelent meg. A fordításhoz ez a kiadás is már ógörög szövegeket használt fel és gördülékeny stílusa miatt joggal kapott elismertséget. (Dr. Nagy József, a kolozsvári református teológia tanára is méltatta 1973-ban.)

Az előadások szerzői megvitatták egy ökumenikus magyar bibliafordítás lehetőségét, bár ez nincs jelenleg napirenden. Ellenérvként hangzott el, hogy ahol van ilyen kiadás (pld. Olaszország, Németország) a nehezen megteremthető konszenzus ellenére ezek a kiadások nem terjedtek el a hívek között.

A későbbiekben több érdekes előadás hangzott el a magyarországi ortodox bibliafordításokról, az újabb fordítási kísérletekről (Jehovista, Hit Gyülekezete) valamint a héber biblia fordítás témaköréről illetve a fordítás egyes részletkérdéseiről.

A konferencia igen hasznos és alapos információval szolgált a magyarországi bibliakiadás egészére és egyes részletkérdéseire vonatkozóan is. Külön kiemelendő a széleskörű, számos felekezetet megjelenítő témakörválasztás is.

Jegyzetek

¹ Bottyán János: A magyar Biblia évszázadai, Kálvin János Kiadó, Bp., 2009. (2. átdolgozott kiadás, Fekete Csaba záró fejezetével), p. 258. A könyvben nemcsak a magyar Biblia történetéről van szó, hanem a záró fejezetben kiderül, kinek melyik Bibliát érdemes megvennie (tematikus, gyerek stb. kiadások).

² Miller, S. M., Huber, R. V.: A Biblia története, Kiadja a Magyar Bibliatársulat megbízásából a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Bp., 2012., (fordította Csontos József), pp. 176-177.

³ Az Újszövetség (fordította Károli Gáspár, átdolgozta Ravasz László), Nemzetközi Gedeon Társaság, Hely- és évmegjelölés nélkül, pp. 16-394.

⁴ Új Protestáns Bibliafordítás (UPB): Biblia, Istennek az Ószövetségben és Újszövetségben adott kijelentése, Kálvin János Kiadó, Bp., 2006.

⁵ Vermes Géza: Jézus hiteles evangéliuma, Osiris Kiadó, Bp., 2005., p. 475.

⁶ Új Katolikus Bibliafordítás (UKB): Biblia, Ószövetségi és Újszövetségi Szentírás, Szent István Társulat, Bp., 2006.

⁷ Káldi-Neovulgata Bibliafordítás (KNB): Ó- és Újszövetségi Szentírás a Neovulgata alapján, Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, Bp., 2008.

⁸ Tarjányi Béla: A Hetvenes fordítás - és a modern bibliafordítások, Jeromos füzetek 82., Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, Bp., 2010, pp. 5-32.

Dr. Ádám Attila L.

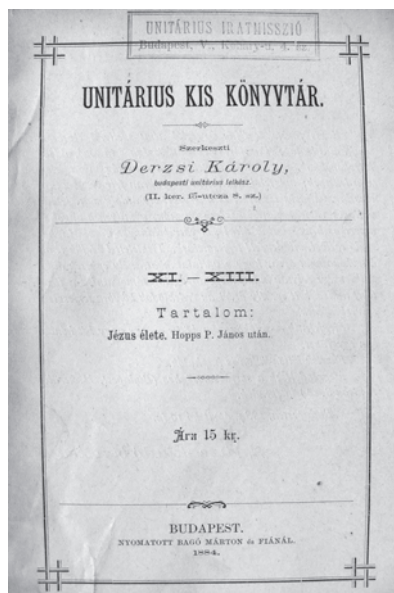
Az első budapesti unitárius lelkész

Tények és dokumentumok Derzsi Károly egyházzolgálatáról – 1. rész

A Kiegyezés után, az 1870-es években a Duna-Tisza menti unitarizmus újjáéledése szükségessé tette, hogy erdélyi lelkészek rendszeres budapesti szolgálatot vállaljanak. A fővárosba kinevezett első állandó lelkész Derzsi Károly (1849–1905) volt, akinek egyházzolgálatát kétrészes tanulmányban idézzük fel. Jelen írásunk Derzsi budapesti „hétköznapjainak” dokumentumait tekinti át; a következő számban pedig az önálló Budapesti Unitárius Egyházközség megalakulásával, illetve a Nagy Ignác (akkori nevén: Koháry) utcai templom felszentelésével foglalkozunk.

Derzsi Károly 1849-ben született az udvarhelyszéki Tordátfalván, amely a nála néhány évvel fiatalabb Boros György unitárius püspöknek is szülőfaluja volt. Derzsi a székelykeresztúri unitárius gimnáziumban kezdte, a kolozsvári unitárius gimnáziumban folytatta tanulmányait, majd felvételt nyert a teológiára. Két évig tanárjelölt volt a tordai algimnáziumban, majd az egyház angliai ösztöndíjra jelölte: a Manchester New College-ben teológiát és klasszika filológiát, a londoni University College-ben összehasonlító nyelvészetet tanult. Hazatérve a tordai algimnáziumban a latin és az ógörög nyelv tanárává nevezték ki, majd 1876-ban, a sepsiárkosi zsinaton unitárius lelkésszé szentelték. Bár hívták a kolozsvári unitárius gimnáziumba is, még öt évig Tordán maradt – ekkor Ferencz József püspök kirendelte a frissen alakult önálló Budapesti Unitárius Egyházközség lelkészi szolgálatára.

Derzsi az egyházközséget – a presbitériumi jegyzőkönyv szerint is – „missziói eklézsiának”¹

tekintette, vagyis tudatában volt annak, hogy az alakuláskor nyilvántartásba vett 202 egyházfenn tartó mellett nagy figyelmet kell fordítani a szórványban élő unitáriusok lelkigondozására, illetve az újonnan létrejövő magyarországi leányegyházközségekre. Ennek megfelelően évente többször utazott Hódmezővásárhelyre, Orosházára, Mezőberénybe, Polgárdiba és Vilonyára. Társszerzőként, szerkesztőként részt vett az Unitárius Kis Könyvtár című sorozat létre-

hozásában – az 1887-ben megjelent Palesztina Jézus korában című kötetet² egyedül Derzsi jegyezte. 1889-ben – elhatalmasodó gégebaja miatt – megfogalmazta a lelkészi tisztségről való lemondás szándékát, de a presbitérium további szolgálatra kérte. 1894-ben ismét benyújtotta lemondását, s egy évvel később nyugállományba helyezték. Életének ötvenhetedik évében, 1905-ben hunyt el Tordán.³

Dokumentumok Derzsi Károly budapesti működéséről

1. 1882. május 19-én Derzsi Károly a presbitériumtól egy korszerű Magyarország-térkép beszerzését kérte, amely segíthet a szórványban élő unitáriusok meglátogatásában.⁴

2. Ugyanezen az ülésen az egyházközség pártoló tagja, a református vallású Bükk László 18 forint támogatást ajánlott fel a részben Derzsi által szerkesztett Unitárius Kis Könyvtár kiadási költségeire.⁵

3. 1882 őszén – az egyházközség két gondnoka, Hajós János és Bedő Albert távollétében – Derzsi Károly és Odescalchi Arthur herceg⁶ fogadta a néhány hétre Budapestre látogató brit unitáriust, John Fretwellt, akit Derzsi javaslatára tiszteletbeli tanácsnoknak választottak meg.⁷

4. Derzsi Károly 1882-től folyamatosan, minden presbitériu-

mi ülésen és más egyházközségi rendezvényen beszámolt a templomépítés céljára felajánlott, illetve befolyt adományokról, általában név szerint is megemlítve az adakozókat.⁸

5. Derzsi Károly 1882-től személyesen vezette az egyházfenntartói nyilvántartást, és évente beszámolt a presbitériumnak a kepefizetők számáról és a befolyt összegről. 1882-ben 55 egyháztagtól összesen 362 forint egyházfenntartói hozzájárulás érkezett; a templomszentelés évében, 1890-ben 399 kepefizető 3176 forintot ajánlott fel. Ezek az adatok világosan jelzik az egyházközség folyamatos növekedését és gyarapodását.⁹ A lelkész ugyanakkor nem értett egyet azokkal a presbiteri véleményekkel, amelyek szerint az elmaradt egyházfenntartói hozzájárulást ügyvédi felszólítás útján, végső esetben pedig közigazgatási eljárásban kellene behajtani. Ezzel szemben az adott egyháztag által korábban felajánlott kepepénz mérséklését, illetve a részletfizetés lehetőségét támogatta.¹⁰

6. 1883 februárjában a Derzsi Károly számára Budán, az Albrecht főherceg utca¹¹ 16. szám alatt bérelt lakás éves bérleti díját 454 forintról 500 forintra emelték, és a presbitérium úgy ítélte meg, hogy ez az összeg már meghaladja az egyházközség anyagi lehetőségeit.¹² A keblitanács vállalta, hogy olcsóbb, de a lelkész „társadalmi rangjának” megfelelő lakást keres, azonban meg kellett állapítaniuk, hogy a könnyebben megközelíthető pesti oldalon 800 forint alatt nincs megfelelő bérlakás.¹³ Végül a II. kerületi Vízivárosban, a Fő utca 8. szám alatt találtak egy megfelelő –

villanyvilágítással és vezetékes vízzel felszerelt – négyszobás lakást, amelynek egyik szobájában kialakították a lelkészi hivatalt.¹⁴ Mivel ennek éves bérleti díja 627 forint volt, a presbitérium tovább folytatta a keresést, de nem járt sikerrel¹⁵ – a lelkészi lakás egészen az 1890. októberi templomszentelésig a Fő utcában maradt.

7. 1887. március 6-án az egyházközség közgyűlése támogatta, hogy évente 100 forinttal emeljék Derzsi Károly fizetését. Ezt Gál Jenő presbiter – az Angliából érkező támogatások elapadására, illetve a vidéki szórványok látogatásával kapcsolatosan felmerült kiadásokra hivatkozva – nem tartotta indokoltnak.¹⁶ A kérdést a néhány héttel később üléselő püspöki vizsgálóság is tárgyalta, megállapítva, hogy a közgyűlés döntése jogszerű volt, az egyházközség saját hatáskörében dönthetett a fizetésemelésről.¹⁷

8. 1887 nyarán Derzsi Károly és felesége, Nemes Izabella 100 forint értékű, aranyozott ezüsttányért ajándékozott az egyházközségnek.¹⁸

9. 1891. március 28-án, az egyházközség éves közgyűlésén Derzsi lelkészi jelentésében kiemelte, hogy „a saját templom sem emelte a hallgatóság számát az istentiszteleteken”, amit saját felelősségének is tartott. Kiemelte viszont, hogy az 1890. évben 906 hivatalos levelet írt és postázott, ami jelzi rendkívüli aktivitását.¹⁹

10. 1892 őszén a Fővárosi Tanács hálaadó istentisztelet tartására kérte a lelkészt Ferenc József császár magyar királlyá koronázásának negyedszázados évfordulója alkalmából.²⁰ Az istentiszteleten Ferencz József uni-

tárius püspök is megjelent, akit az egyházközség presbitériuma tájékoztatót, hogy „elszaporodván az unitárius iskoláskorúak száma”, hitoktatási segélyért folyamodnak a Fővárosi Tanácshoz.²¹

11. 1893. december 31-én, a presbitérium évzáró ülésén Derzsi Károly bejelentette: az újságokból értesült arról, hogy a Fővárosi Tanács 500 forintot szavazott meg a Budapesti Unitárius Egyházközségnek, kifejezetten hitoktatás céljára. Közölte, hogy amennyiben 1894-től nem kizárólag neki kell hitoktatással foglalkozni, akkor minden vasárnap tarthatnak istentiszteletet (ekkor még mindig általános gyakorlat volt az 1881-ben bevezetett kéthetenkénti istentisztelet).²² 1894 elején Derzsi – Ferencz József püspökkel és az egyházközségi gondnokokkal egyeztetve – kidolgozta a segédlelkészi állás feltételrendszerét. Személyéről a püspök döntött, megbízatása három évre szólt. A hitoktatásban való részvétel mellett vasárnapi istentiszteleteken is szolgálhat, de keresztemelési és temetési szertartást, valamint házasságmegáldást nem végezhet, nagy ünnepek első napján ugyancsak nem szolgálhat. Az egyházközség 1894. évi közgyűlése elfogadta a szervezeti és működési szabályzatnak a segédlelkészre vonatkozó módosítását.²³

12. 1894. április 1-jén Derzsi Károly részt vett Kossuth Lajos temetésén, a Budapesti Unitárius Egyházközség épületére kitűzette a gyászlobogót, majd a húsvéti istentiszteleten is megemlékezett Kossuthról.²⁴

13. 1894. szeptember 7-én Derzsi Károly – súlyosbodó gé-

gebetegségére és lelki kimerültségre hivatkozva – felmentését kérte a lelkészi szolgálat alól.²⁵ Bejelentette, hogy arra kérte az Egyházi Főtanácsot, helyezték vissza tordai tanári állásába, vagy amennyiben ez nem lehetséges, engedélyezzenek számára egy év szabadságot. Jelezte, hogy gégebetegsége akadályozza a szószéki szolgálatban, s emiatt már 1889-ben felmentését kérte, de akkor végül nem távozott, mert nem akart „megfutamodni a templomépítés felelőssége elől”. 1894. szeptember 30-án az egyházközség rendkívüli közgyűlése elfogadta, hogy Derzsi egyéves szabadságra mehessen,²⁶ így a Ferencz József püspök által júniusban kinevezett segédlelkészre, Lőrinczi Dénesre – aki csak augusztus 1-jén kezdte meg budapesti szolgálatát – óriási teher hárult.

14. Derzsi Károly az 1895. május 24-én tartott rendes egyházközségi közgyűlésen nyilvánvaló tette, hogy egészségi állapota miatt nem tud, és nem kíván visszatérni.²⁷ Augusztus 13-ára rendkívüli közgyűlést hívtak össze, amelyen felolvasták Ferencz József püspök határozatát: „Derzsi Károlyt orvosilag igazolt gégebajára tekintettel, korábbi szorgalmának elismerése mellett, fájó szívvel, de nyugalománya bocsátja.”²⁸ Az Egyházi Főtanács végül 1895 szeptemberében Derzsi Károlyt „elévülhetetlen érdemeinek elismerése mellett nyugalománya helyezte.”²⁹ A főtanács egyúttal arra kérte az egyházközséget, hogy Derzsi számára élete végéig biztosítson évente 400 forint nyugdíj-kiegészítést, amelynek átutalása havi részletekben esedékes.³⁰ Az Egyházi Képviselő Tanács (EKT) azonban 1895 no-

vemberében pénzügyi vizsgálatot rendelt el az egyházközségnél, s ezzel egyidejűleg fel függesztette Derzsi „külön-nyugdíjának” folyósítását.³¹ Végül 1896. február 21-én – az egyházközség püspöki vizsgálattal egybekötött közgyűlésén – úgy határoztak, hogy „a megszavazott évi 400 forintos külön-nyugdíj veszély nélkül folyósítható, de más jogcím alatt.” Ehhez néhány héttel később az EKT is hozzájárult.³³

Egyházzolgálatának jellemző vonásai

Derzsi Károly tizenhárom évig (1881. október 2-től 1894. szeptember 7-ig) tartó budapesti lelkészi szolgálatát értékelve megállapítható, hogy munkáját aktívan és lelkiismeretesen végezte. A fontosabb döntések előtt minden esetben kikérte Ferencz József püspök, valamint az egyházközségi gondnokok és keblitanácsosok állásfoglalását. Jelentős érdemeket szerzett a templomépítés folyamatában és az adománygyűjtésben. Lelkészi szolgálata idején az egyházfenn tartók létszáma folyamatosan nőtt, a Budapesti Unitárius Egyházközség költségvetésének főösszege évről évre emelkedett.³⁴ Ugyancsak fontos szerepet játszott abban a folyamatban, amelynek során a Budapesti Unitárius Egyházközség fokozatosan részese lett a fővárosi protestáns egyházi közéletnek. Erre utal a református és evangélikus egyházi vezetőkkel, illetve a főpolgármesterrel és helyettesivel fenntartott szívélyes, de legalábbis korrekt kapcsolata.³⁵

Sokat foglalkozott adminisztratív és gazdasági kérdésekkel – igaz, lakásbérletének ügye, illetve fizetésemelése több alkalom-

mal is egyházközségen belüli vita tárgya lett; az úgynevezett különnyugdíjának folyósítása körüli polémia pedig méltatlan lezárása volt szolgálatának. Felekezettörténeti szempontból vizsgálva nagy hiányosság, hogy hagyatékában egyetlen prédikáció sem maradt fenn, így szószéki szolgálatainak tematikáját, színvonalát nem tudjuk megítélni. Az istentiszteletek rendszeres látogatóinak száma a templom megépítése és felszentelése (1890) után stagnált, ami arra utal, hogy Derzsi prédikációs önmagukban nem váltottak ki különösebb érdeklődést. A lelkész komolyan vette a leányegyházközségek felügyeletét és a szórványgondozást, amit fáradságos és költséges utazásai is bizonyítanak. Mindvégig nagy hangsúlyt fektetett a hitoktatói munkára, amelynek – és az ebben részt vevő segédlelkész alkalmazásának – pénzügyi alapját igyekezett megteremteni; több alkalommal eredményesen fordult támogatásért a Fővárosi Tanácshoz.

Jegyzetek

¹ A Budapesti Unitárius Egyházközség (BUE) keblitanácsa 1881. november 20-ai ülésének jegyzőkönyve. Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerület Levéltára, Budapest (MUEME LT), IV/1/1/35.

² A kötet megtalálható Derzsi Károly hagyatékában. MUEME LT, IV/1/1/1.

³ Derzsi Károly életrajzának elsődleges forrása: Unitárius Közöny, 1905/6, Kolozsvár, 107.

⁴ A BUE keblitanácsa, 1882. május 19. MUEME LT, IV/1/1/35.

⁵ A BUE keblitanácsa, 1882. május 19. MUEME LT, IV/1/1/35.

⁶ Odescalchi Arthur József Hugo Livius László szerémi herceg (1837–1925) Nyitra megyei birtokos és az illóki (Szerém vármegye) hitbizományának ura, császári és királyi kamarás, a jeruzsálemi Szent Jánosrend vitéze, a fővárosi unitáriusok lelkes támogatója.

⁷ A BUE keblitanácsa, 1882. december 10. MUEME LT, IV/1/1/35.

⁸ A vonatkozó keblitanácsi jegyzőkönyvek megtalálhatók: MUEME LT, IV/1/1/35.

⁹ A vonatkozó keblitanácsi jegyzőkönyvek megtalálhatók: MUEME LT, IV/1/1/35.

¹⁰ A BUE 1887. március 6-ai közgyűlésének jegyzőkönyve. MUEME LT, IV/1/1/35.

¹¹ Mai elnevezése: Hunyadi János utca (I. kerület)

¹² A BUE keblitanácsa, 1883. február 12. MUEME LT, IV/1/1/35.

¹³ A BUE keblitanácsa, 1883. március 13.

MUEME LT, IV/1/1/35.

¹⁴ A BUE keblitanácsa, 1883. december 12. MUEME LT, IV/1/1/35.

¹⁵ A BUE keblitanácsa, 1884. június 9. MUEME LT, IV/1/1/35.

¹⁶ A BUE 1887. március 6-ai közgyűlésének jegyzőkönyve. MUEME LT, IV/1/1/35.

¹⁷ A püspöki vizsgálószték 1887. március 29-ei ülésének jegyzőkönyve. MUEME LT, IV/1/1/35.

¹⁸ A BUE keblitanácsa, 1887. július 2. MUEME LT, IV/1/1/35.

¹⁹ A BUE 1891. március 8-ai közgyűlésének jegyzőkönyve. MUEME LT, IV/1/1/36.

²⁰ A BUE keblitanácsa, 1892. szeptember 17. MUEME LT, IV/1/1/36.

²¹ A BUE keblitanácsa 1892. december 31. MUEME LT, IV/1/1/36.

²² A BUE keblitanácsa, 1893. december 31. MUEME LT, IV/1/1/36.

²³ A BUE 1894. május 18-ai közgyűlésének jegyzőkönyve. MUEME LT, IV/1/1/36.

²⁴ A BUE keblitanácsa, 1894. május 5. MUEME LT, IV/1/1/36.

²⁵ A BUE keblitanácsa, 1894. szeptember 7. MUEME LT, IV/1/1/36.

²⁶ A BUE 1894. szeptember 30-ai közgyűlésének jegyzőkönyve. MUEME LT, IV/1/1/36.

²⁷ A BUE 1895. május 24-ei közgyűlésének jegyzőkönyve. MUEME LT, IV/1/1/36.

²⁸ A BUE 1895. augusztus 13-ai közgyűlésének jegyzőkönyve. MUEME LT, IV/1/1/36.

²⁹ Az Egyházi Főtanács 23/895. számú határozatának szövege megtalálható a BUE keblitanácsa 1895. október 10-ei ülésének jegyzőkönyvében. MUEME LT, IV/1/1/36.

³⁰ A BUE keblitanácsa, 1895. október 10. MUEME LT, IV/1/1/36.

³¹ Az Egyházi Képviselő Tanács (EKT) 364.

számú, vonatkozó leiratának szövege megtalálható a BUE keblitanácsa 1895. december 14-ei ülésének jegyzőkönyvében. MUEME LT, IV/1/1/36.

³² A BUE 1896. február 21-ei, püspöki vizsgálósztékek egybekötött közgyűlésének jegyzőkönyve. MUEME LT, IV/1/1/36.

³³ Az EKT határozatára – a leirat sorszámanak feltüntetése nélkül – utal a BUE keblitanácsa 1896. április 24-ei ülésének jegyzőkönyve. MUEME Levéltára, Budapest, IV/1/1/36.

³⁴ A vonatkozó közgyűlések és keblitanácsi ülések jegyzőkönyve megtalálható a MUEME Levéltárban, Budapest, IV/1/1/35 és IV/1/1/36.

³⁵ Allításunkat tanulmányunk második részében a testvérfelekezeti, illetve fővárosi kapcsolatokra utaló dokumentumok bemutatásával támasztjuk alá.

Retkes Attila

Dr. Erdő János püspökre emlékezünk

„Jobb egy szál gyertyát meggyújtani, mint átkozni a sötétséget.” 2013. április 28-án születésének 100. évfordulójára emlékeztünk. Felidéztek, az ember, a tanár, a professzor, a főjegyző és püspök alakját úgy, ahogy megőrizték emlékezetünkben. 1996. július 27-én távozott közülünk. Nekrológiát újraolvasva és egy szál gyertyát meggyújtva emlékezzünk!

D. Dr. ERDŐ JÁNOS Erdély unitárius püspöke

életének 84. évében, 1996. július 27-én,
szombaton délután elhunyt.

A jó Isten gazdagon áldotta meg talentumaival, amelyekkel odaadó hűséggel sáfárkodott. A lelkeszi oklevél megszerzése után az oxfordi Manchester College-ban folytatta tanulmányait. Hazatérte után vallásánarként szolgált. 1946-tól az Unitárius Teológiai Akadémia, majd a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara rendszeres teológiai tanszékének tanáraként működött.

1959-ben hamis vádak alapján a kommunista rendszer hatévi börtönbüntetésre ítélte. Kiszabadulás után újból a lelkésznevelésben munkálkodott, mint az általános vallástörténet és az unitárius egyháztörténet rendes tanára. Élete legszentebb hivatásának tekintette a jövő lelkésznevelésének felkészítését, amelyet következetes elvszerűséggel és magas szintű igényességgel, egy félszázadon át, haláláig végzett.

1972-ben főjegyzővé, 1994-ben az egyház 29. püspökévé választották.

Hosszú és gazdag élete folyamán, a legnehezebb történelmi időkben is a jézusi életeszmeny hirdetője és megélője volt: „Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.” (Mt 5,48)

Életének, Isten és ember szolgálatának meghatározói a józan értelem és a mély hit voltak. Gondolkodása, teológiai felfogása rányomta bélyegét korunk unitarizmusára.

Különböző tisztségeiben példamutató módon járt elől, egész életét egyháza és népe szolgálatára áldozta.

Széleskörű teológiai munkásságot fejtett ki; tanulmánykötete, hazai és angol nyelvű folyóiratokban megjelent tanulmányai maradandó értékekkel gazdagították a XX. századi szabadelvű teológiát. A Keresztény Magvető új sorozatának szerkesztőjeként folytatta a legrégebb erdélyi teológiai folyóirat hagyományait, magasabb szintre emelve ennek tudományos jellegét.

Tevékeny szerepet vállalt és töltött be az Unitárius Világszövetségben, valamint a hazai és külföldi egyházakkal létrehozott ökumenikus kapcsolatokban.

Emléke legyen áldott!

K.J.

A politika és a média viszonyáról

Dr. Lőrincz Ernő jogász, ny. egyetemi tanár, korábbi magyarországi unitárius főgondnok-helyettes a közelmúltban ünnepelte 85. születésnapját. A Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközségben ma is oszlopos tagnak számító Ernő bátyánk kitűnő fizikai és szellemi kondíciónak örvend, élénken érdeklődik a közélet és egyházunk belső élete iránt. Az Unitárius Élet szerkesztősége A politika és a média viszonyáról című írásának közzétételével kíván boldog születésnapot, jó egészséget Dr. Lőrincz Ernőnek.

Jelenkorunk és világunk erőteljesen át van szöve a politika és média hálójával. A kettő között minden alaki és/vagy tartalmi eltérés ellenére hatás-áthatás-visszahatás érvényesül. Elemzésünk kezdetén induljunk ki alapfogalmakból.

A politika

A kifejezés az ókori görög városállamok (poliszok) nevéből ered – eredeti jelentése: közélet. A politika – ha tetszik, ha nem – mindenkié, hisz mindenki, aki részt vesz a közéletben, politizál. Bölcsen mondotta volt Arisztotelész az emberről, hogy „homo politicus”, ami nála nemcsak társas lényt, hanem államalkotó lényt is jelentett. Aki pedig nemcsak a közügyek iránt érdeklődő „mezei polgár”, átlagos személy, hanem politikával hivatásszerűen foglalkozik – nos, az a szó valódi értelmében politikus, sőt karizmatikus vonások, kiemelkedő kvalitások esetén állam- férfi. A manapság közkeletű definíciók szerint a politika azonos az államtudománnyal, az államkormányzásban követett iránnyal, azaz a politika a kormányzás taktikája és gyakorlata, netán művészete. Jelentheti ugyanakkor azt a tevékenységet is, amelyet valamely

társadalmi csoport (párt, mozgalom, stb.) az államhatalom megszerzése, illetve megtartása és felhasználása érdekében folytat.

A különböző meghatározásokból kiszűrhető lényeges tartalmi elemek a hatalom és az uralom, de a „politikai” jelző számtalan tevékenységfajta, viselkedési stílushoz ragasztható, pl. politikai szándék, politikai kultúra. A belpolitika porondján pedig a „szakpolitikák” sokaságát találjuk: gazdaságpolitika, pénzügypolitika, szociálpolitika, családpolitika stb. Mindez érzékelteti, hogy az antik Spárta vagy Athén virágkora óta a politika minő differenciálódáson ment keresztül.

A politika és politikus gyakran kap elmarasztalást – nemcsak indulatos, szélsőséges elemek ócsárló-lesújtó (alpári) megnyilatkozásai formájában, hanem néha az irodalmi berkek ítélete szintjén is. Kertész Imre Nobel-díjas író egy interjúban Karl Jaspers szavait idézte, aki szerint „mindnyájan felelősek vagyunk a politikai viszonyokért, amelyek között élünk”. Kertész ebből és a magyar társadalom meghasonlott állapotából azt szűri le, hogy e társadalom jövője azon múlik, mennyire tud függetlenedni a politikától,

a mindenkori hatalomtól. E cikk szerzőjének személyes álláspontja szerint ezzel a nézetel aligha lehet egyetérteni, hiszen a steril „függetlenség” a politika közegetől képtelenség. Egy másik idevágó adalék Móricz Zsigmond dohogása, aki 1940 januárjában, a Kelet Népe című lapban ezzel a jelmonddal hirdette meg szellemi programját: „Hagyd a politikát, építkezz!” A móríci felkiáltás háttérében „a politikai korcsmák” megvetése, a pártgyűlések meddő szájtépésének utálat áll, hisz az szerinte felesleges elpocsékolása az értelmesebb célokra fordítható, értékes időnek.

Végül iktassuk ide (afféle kuriózum gyanánt) az 1962-es kiadású Új Magyar Lexikonnak – a korszakra igen jellemző – tipikus szocialista szövegezését. Eszerint a politika nem öncél, hanem az osztályharc területe és eszköze. Mivel minden állam valamely uralkodó osztály politikáját testesíti meg, a kormánypolitika szükségszerűen osztálypolitika, amely megszabja a hatalommal szembenálló osztály vagy osztályok elnyomásának módját, eszközeit is.

A média

A tömegtájékoztatási eszközök gyűjtőfogalma ez: a médium latin szó többes száma, az adatátviteli alapjelentés továbbfejlesztett változata. Szűkebb, hagyományos értelemben a nyomtatott sajtót jelenti, de ma már a tradicionális körbe sorolható a rádió és a televízió is. Tágabb értelemben viszont az említettek túl felöleli az internetet, mobiltelefont, CD-DVD-videó-rendszereket, óriásplakátokat, transzparenszeket és minden olyan „csatornát”, amely az információknak a tömegekhez való eljuttatását teszi lehetővé. A tudomány a médiát többféleképpen is definiálja – közvetítő közegek összessége, nyilvános fórumok összessége stb. –, de bármelyik meghatározást is favorizáljuk, ki kell emelnünk a médiamezőnyből a közszolgálati változatot. Európában az elektronikus média (rádió, televízió) indulásakor állami monopólium garantálta ezek KÖZszolgálati (kulturális felemelkedést szolgáló) szerepét. Csak a XX. század második felében kapott lábra és terjedt el (Kelet-Közép-Európában egészen későn, az 1990-es évek közepén) a profitorientált kereskedelmi média.

Nem tudunk egyetérteni az azal az ultraliberális felfogással, miszerint közszolgálati adók fenntartása anakronisztikus állami atyáskodás. Más szóval: a közszolgálati médiára nagyon nagy szükség van. Teljes egészében osztjuk az idevágó angol felfogást, mely az 1920-as évektől mindmáig három tömör terminusban jelölte/jelöli meg a közszolgálati tartalmát. Nevezetesen: tájékoztatás, oktatás, szórakoztatás. Ezekben a dimen-

ziókban a közszolgálati média sokszínű műsorfolyamot hivatott nyújtani – pontos, tárgyilagos hírszolgáltatással, és a nemzeti-etikai-vallási kisebbségek speciális igényeinek kielégítésével. A közszolgálati tartalmát a magyar szabályozás meghatározza ugyan, de mégis viták övezik az intézményt, mert sajátos, összetett célfeladat nem könnyű kivitelezéséről van szó. A működést ugyanis részben vagy egészben közpénz biztosítja, a nyereségszerzés nem elsődleges cél; a műsorszolgáltatás mégis független kell, hogy legyen az államtól. És távolságot kell tartania a magánszférától is.

A média és a politika

A két „sarokpillér” vázlatos bemutatása után a kölcsönhatásokról kell szólnunk. A média azzal, hogy legfontosabb információforrásunkká vált – régen meghaladva a templomot és az iskolát... – igenis hatással van viselkedésünkre, véleményünkre, szinte formázza a valóságot és ki kell mondani: befolyásolja a helyi és az országos politikát is. Evidens tömeghatásról van szó, miután audiovizuális piacon élünk, ahol a globális kultúra és globális média összekapcsolódott. Különösen a hanggal és képpel operáló televízió tömeghatása intenzív. A tájékoztatás és befolyásolás közé éles határ húzandó, de utóbbi manipuláló képessége (sajnos) erőteljesebb – a médiacégek nyomulása feltartóztatatlannak tűnik. Azon lehet vitatkozni, hogy a médiahatás káros-e vagy hasznos, és ha igen, milyen mértékben, de aligha tévedünk, ha úgy látjuk: a tudást-ízlést fejlesztő, nemesítő

hatás elmarad a (főleg kereskedelmi csatornákon dívó) erőszak, pornográfia kultusza mögött.

A médiahatás különösen érzékelhető a választási kampányok és általában a politikai propaganda terein, ami ismét mutatja, hogy a két faktor eltérő logikája bizonyos mezsgyéken találkozik, összeér, kulminál. A „fogyasztó” gyakorta nem tudja megkülönböztetni (ha egyáltalán érti), hogy mi a valós, mi a hiteles abból, amit lát vagy hall. A látványosság (és hangerő) uralkodik el nemcsak a reklámözönben, hanem számos műsorfajtaban, még a hírszerkesztésben is. Csak a szenzációs hír a jó hír, csak a sokkoló látvány az „igazi”...

Az a szlogen, hogy a hír szent, a vélemény szabad... igen tetszetős, de a tájékozódás forrásainak sokfélesége (a hírcsatornák dzsungele) nagyon megnehezíti az egyszerű polgár eligazodását a politikai marketing szövevényeiben. Röviden: a média és politika viszonya napjainkra igen összetetté vált: a média kihat a politika napirendjére, s a bonyolultságot csak fokozza, hogy a médianyilvánosságot befolyásolni lehet, az akció–reakció dialektikája jegyében. A befolyásolás történhet gazdasági és politikai nyomással, valamint jogi eszközökkel is.

Összehasonlító lapszemle

Témánkhöz kapcsolatosan érdekes és tanulságos lenne a média hagyományos részéből, a papíralapú írott sajtóból vett „stúdiumként” áttekinteni egy adott napon (ugyanazon a napon) megjelent két újságot. Az egyik legyen a Népszabadság

vagy a magát „polgári napilapként” címkéző Magyar Nemzet, a másik pedig a legelterjedtebb bulvárlapként számontartott Blikk vagy kistestvére, a Bors. Az egybevetés aprólékos feladatát – terjedelemtörvények miatt – nem ezen a helyen végezzük el, azt bárki bármikor megteheti. Én mindenesetre elvégeztem, s íme néhány következtetés.

A „szóválasztás” (stílus) tekintetében a Blikket és társait szimpla-laza szövegezés jellemzi – a nagy példányszámú eladást a pletykák és bűnügyek gyakran sokkoló prezentálásával érik el. Magyarán: művészi igény nélküli, szenzációt, izgalmat hajszoló újságokról, azaz igazi bulvársajtóról van szó. A másik oldalon példának említett Magyar Nemzet és a Népszabadság ugyanakkor a „komoly” központi napisajtó képviselői: információs cikkanyagaikat széles spektrum jellemzi, kommentárjaik igényes elemző stílusban kerülnek a hasábkra. Ehhez a műfajhoz türelme, érdeklődése nagyszámú olvasónak nincs, ezért igen sokan beérik a bulvárujság szórakoztató, tiszavirágéletű tudósításaival. És mivel az ilyen lapban roppant kevés a politika, meghökkentő tájékoztatlanúság tapasztalható (a felszínesség okán) sok-sok embertársunknál a közélet szereplőiről, ország-világ dolgairól.

Kétségtelen, hogy egy-egy jó címmel, „blikkfangos”, csábító fejléccel be lehet jutni a kapós napisajtóba, de a hírlapi cikk hírértékét újdonsága, feltáró (oknyomozó) vagy leleplező jellege és ereje adhatja meg vagy fokozhatja igazán. A tájékoztatás (befolyásolás) síkján ádáz küzdelem, szinte vérre me-

nő verseny dúl, s eközben a torzítás, hamisítás, kitaláció vagy tévedés sem ritka. Célszerű több forrásból meríteni, s lehetőleg „autonóm tájképhez” jutni... A fontosabb napilapok online kiadásai és az internetes hírportálok bősége módot kínál a szelektivitásra. Az érdeklődő közönség természetesen rájön, és tudja, hogy mely újságnak milyen politikai irányultsága van (mihez, kihez áll közel). Egyes nézetek szerint nem lenne ördögtől való az sem, ha létezne ún. kormánylap, amely ezt magáról tisztességesen bevallva, saját „vonaláról”, felelősen tájékoztatna. A sajtóra kíváncsi polgár úgyszólván a napilap mögé nézne, s megtalálná például a Magyar Nemzet mögött a Heti Választ, a Hír TV-t, a Lánc-híd Rádiót, vagy a Népszabadság és a Népszava mögött a 168 Órát, az ATV-t és a Klubrádiót.

A napilap egyébként (nevéhez híven) egy időpillanat „okmánya”, lenyomata, lásd a Blick szó jelentését vagy a német Zeitung, a román Ziarul magyar fordítását. Mégis, azon túl, hogy a megjelenés napján még „csak” az illanó idő és aktualitás múlékony hordozói, később az utókor történészei vagy publicistái számára kutatható, értékes fóliánsokká, forrásokká válnak, archívum rangjára emelkednek.

Konklúziók

A politika is, a média is a társadalom – mind a személyes, mind a kollektív életünk – fontos részévé, megkerülhetetlen meghatározójává vált. Néhány fontos következtetés befejezősül.

1. A Montesquieu szerinti három klasszikus hatalmi ág (tör-

vényhozás, végrehajtó testület azaz kormány és igazságszolgáltatás) mellé felsorakozott egy negyedik hatalmi ág, a média.

2. A politika ciklusokban (többnyire négyévenkénti periódusokban) kíván gondolkodni, tervezni, gazdálkodni. A média pedig napi szinten, a futó aktuális események vigyázójaként és jegyzőjeként. A kettő logikája éppen ezért eltérő, ám mégis „átjárás”, kölcsönhatás érvényesül közöttük. A tömegmédiá hatásmechanizmusa szívós, folytonos, befolyásoló erejű, s a politikának hol szolgálója, hol alakítója.

3. A napisajtó egy részének (főként a bulvárlapoknak és a mögöttük található, hasonló stílusú színes hetilapok sokaságának) szüksége van szenzációra. A botránykrónika – a reklámfelületekkel együtt – magas eladott példányszámot generál, ugyanakkor gyenge (vagy nulla) politikai tájékoztatást nyújt.

4. A sajtópiac (akár a tőkeerőt vagy a tulajdonosi szerkezetet, akár a reklámtortát nézzük) nem kiegyensúlyozott, és főként a közszolgálati adók, műsorok helyzete nehéz. A kereskedelmi adók burjánzása káros orientációt, alacsony moralitást gerjeszt.

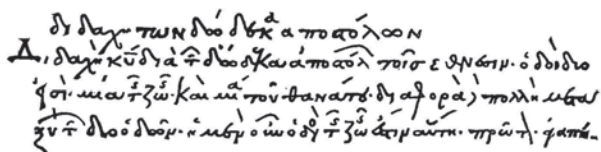
5. A média elhatalmasodó adata közepette – a hivatalos szervek és intézmények mellett – minél több művelt, autonóm személyiségű polgár (néző, hallgató) és civil szervezet fellépése lenne üdvös és kívánatos a sajtó-etika, sajtótisztesség és a műsor-szelekció erősítése érdekében, a jó politika szolgálatában.

Dr. Lőrincz Ernő

A háromságtan* eredete az ókeresztény kor eretnekségeiben

„Vannak úgymond istenek az égben és a földön is, ahogy sokan vannak az istenek és sokan az urak, viszont nekünk egy Istenünk van, az Atya, akitől a mindenség lett és mi is őtől, és egy urunk, Jézus Krisztus, aki által a mindenség lett és mi is ő általa.” (1Kor. 8,5-6.)

A háromságtan, miként unitárius hitvallásunk tanítja, idegen az Ó- és Újszövetség egyistenhitétől (monoteizmus), és így a kereszténység hiteles tanításától. Az alábbiakban azt kívánom bemutatni, hogy az Isten „háromszemélyűségébe” vetett hit több mint száz évvel Jézus és az apostolok után az egyistenhitet megkérdőjelező keresztény eretnekségek révén alakult ki. A háromságtan, mint ahogy az az Újszövetség számos helyéből világosan kiderül, ellentétben áll a legkorábbi kereszténység szigorú monoteizmusával, de még a korai ókeresztény irodalomhoz tartozó művek, az ún. „apostoli atyák” is számos, szigorúan egyistenhívő szöveghelyet tartalmaznak.

A Didakhé kezdősorai egy 1056-os kéziratban

A Didakhé, azaz a Tizenkét apostol tanítása című mű, amely elhatárolódik Jézus istenítésétől, az úrvacsorai áldásmondásokat „Jézus által” fejezi be, miközben – szemben a későbbi katolikus liturgiával – Jézust Isten szolgájának nevezi, s Krisztusnak is csak egyetlen egyszer mondja: „Jézus, a te szolgád által” (3x); „a te szolgád által” (1x); „Jézus Krisztus által” (1x).

Római Kelemen, az i. sz. I-II. századfordulóján a római gyülekezet egyik vezetője, korinthosziakhoz írt levelében különálló entitásként nyilatkozott a kereszténység Istenéről, valamint Jézusról és a szentlélekről: „vajon nem kétségtelenül egy Istenünk van, és egy a Krisztusunk, és egy a ránk kiáradt kegyelem (szent)lelke, és egy az elhívásunk Krisztusban?!”

A háromságtan gyökerei vélhetően a tizenkét apostollal rivális samáriai eretnekekig, Simon Mágusig és Doszitheoszhoz, a gnoszticizmus alapítójáig vezethetők vissza. A gnoszticizmus az ókeresztény kor azon első eretnekségeinek gyűjtőneve, amelyek sokistenhívők voltak, és a Teremtővel, valamint a teremtéssel szemben blaszfémiát követtek el.

A Sét három oszlopa című gnosztikus irat szerint a háromságtan Doszitheosztól ered. A mű így kezdődik: „Doszitheosz kinyilatkoztatása a három oszlopról, amelyet Séth, minden élők atyja készített és rejtett el, s amelyet (Doszitheosz) fedezett föl” (Giacomo Filoramo és Dobolán Katalin fordítása nyomán). A három oszlop egy gnosztikusok szerinti, felső háromság egy-egy tagjához intézett himnuszokat tartalmaz. Ennek a háromságnak még egy a lét és a nemlét között álló isten, Barbeló és Nűsz (»Ész«) voltak a tagjai. Barbelóról azt mondja a himnusza: „folyamatosan egy vagy, miközben látszólag megszámlálhatóvá válsz, te alkotod a háromságot, te teszed valóban hárommá, te, az egytől származó egy.”

A legkorábbi, óegyházban belül található háromságtan Antiochiai Theophilosznál (i. sz. III. sz.) szerepel, aki sajátos, a későbbi háromságtanoktól még eltérő elemekből álló „legfelsőbb valóságról” írt, és annak hármas jellegét a Mózes első könyve elején szereplő hatnapos teremtéstörténetből vezette le, abból az ószövetségi tanításból, miszerint Isten a fényt a teremtés harmadik napján teremtette meg: „három nap telt el a világítók (égitestek) létrejötte előtt (vö. 1Móz. 1.13-16.), amely a Háromság (Triász) tipológiája: az Istené, és az ő Logoszé, és az ő Bölcsességé (szophia).”

Theophilosz háromságteni tipológiája feltűnően, sőt gyanúsán hasonlít a már említett Simon Mágustól származó egyik töredékre, amely a há-

*A szerző a hagyományos unitárius szóhasználat szerint a többségi kereszténység istentanával kapcsolatban a „háromság”, „háromságtan” szóalakokat használja, szemben a „szentháromság”, „szentháromságtan” a többségi tanítást igenlő alakokkal.

rom „mindenek előtt keletkezett” aión (gnosztikus istenség) számát ugyancsak az égitestek harmadik napon történő megteremtéséből vezeti le. „Most pedig az Írások azzal, hogy azt mondják: három nap volt a Nap és a Hold létrejötte előtt, jelzik, hogy a Nusz (»Ész«) és az Epinoia (»Első Gondolat«), azaz az ég és a föld és a határtalan hetedik erő, voltak az a három erő, amely minden más előtt született.”

Ráadásul Theophilosz háromságtana – miként Vanyó László katolikus egyháztörténész is elismer- te – megközelítően egyidős az első kétségtelenül történeti gnosztikus említéssel, a valentiniá- nus Theodosz háromságtanával. Így ha valaki meg- kérdőjelezi a Sét három oszlopa doszitheoszi szer- zőségét, továbbá Simon Mágus, vagy Doszitheosz személyének történetiségét, annak is el kell ismer- nie, hogy az óegyházi háromságtan első említése semmivel sem korábbi, mint az első történetileg bi- zonyosan megragadható eretnek gnosztikus teoló- gus erről szóló tanítása.

Irenaeus (II. sz.) – miként azt Perendy László katolikus teológus elismeri – „gnosztikus impliká- ciók miatt” soha nem használta a (görög) triász, (latin) trinitas, azaz háromság szót Istennel kapcsolatban!

Ám a III. sz. krisztológiai vitáiban már Jézus „isteni mivoltának” az Atyaisten egyetlenségéhez való viszonya játszott a főszerepet. Ekkor Órige- néz Jézust már „másodistennek” tartotta, s Szabel- liosz, a modalista eretnység megalapítója az Atya „maszkjának”, „álarcának” (görögül proszópon, la- tinul persona) nevezte.

Jóllehet ekkor még a háromság fogalma vélhető- en nem kapcsolódott össze az „isteni személyek- ről” szóló tanítással (a későbbi nyugati keresztény

hagyomány háromsághívő része a personát fordít- ja „személynek”.) Szabelliosz olyan mértékben tartotta azonosnak az Atyaistent Jézussal, hogy „Fiúatyának” (görögül „Hüiopatór”) nevezte, mindebből az is látható, hogy a szentlelket ekkor még nem tartották „isteni személynek”.

Tertullianus volt az első teológus, aki összekap- csolta az istentant a háromelemű keresztségi for- mulával. Elsőként ő fogalmazta meg a háromság- tan mára már klasszikusnak mondható formáját: „tres personae esse una substantia”, azaz „három személy, amely egy lényeket alkot”.

Végül fontos megjegyezni, hogy a régi keresz- tségi formula: „megkeresztellek az Atya és a fiú és a szentlélek nevében” (vö. Máté 28,19.) még nem a háromságtant hirdette, azaz eredetileg nem volt trinitológiai szándékú, hanem triádikus volt, azaz archetipikus hármassal szerkezettel rendelkezett. Mégis Tertullianus teológiai működése után, No- vatianustól kezdve Máté evangéliuma keresztségi formuláját a háromságtan fő bizonyítékaként kezelték.

A háromságtan szent és isteni mivoltába vetett hit igen hosszú ideig korlátozta a reformációt ab- ban, hogy a Sola Scriptura („egyedül a Szentírás által”) elvét alkalmazva elvesse ezt a nem biblikus dogmát, mivel aki ezt megtette, azt istenkáromlás bűnével vádolta meg a többségi társadalom, és így a legsúlyosabb büntett elkövetőjeként nem re- ménykedhetett keresztényi könyörületben. Így ala- kult ki az eredendő ellentét Jézus egyszerű bibliai tanítása és a „hivatalos”, többségi kereszténység dogmacentrikussága között.

Tóth Tamás Zoltán

Unitárius gondnok-presbiteri találkozó Budapesten

A 2012-es egyházi Unió ad- ta meg egy magyarországi gondnok-presbiteri találkozó alap gondolatát. Minden anya- országban élő unitárius, az egyházközségek tisztségvisel-ői személyesen is szeretnék volna hallani, megismerni a kolozsvári zsinaton elfogadott új Alaptörvényt, illetve az

Egyházi Szervezeti és Műkö- dési Szabályzatnak a Magyar- országai Egyházkerületre vo- natkozó információit. Ezért az erdélyi egyházrészrel egysé- ges szempontok szerint került meghatározásra az I. Magyar- országai gondnok-presbiteri ta- lálkozó programja is. A találkozó 2013. március 9-én,

szombaton 10 órától került megrendezésre Budapesten, a Budapesti Unitárius Egyház- község Nagy Ignác utcai gyü- lekezeti termében.

Elekes Botond főgondnok köszöntötte a nagyon szép számban megjelent magyaror- szági unitárius világi előljáró- kat és a kolozsvári vendégeket.

A program részeként Bálint-Benczédi Ferenc unitárius püspök személyesen jött Kolozsvárról Budapestre, hogy megismerhesse a Magyarországi Egyházkerület egyházközségeinek tisztségviselőit, hogy személyesen találkozhatson és elbeszélgethessen a magyarországi unitárius közösségek világi előjáróival.

Az egységes egyházi szempontok szerint került sor Kovács Mária, kolozsvári művészettörténész Az egyházi tárgyak értéke és óvása című előadására. Az értékes előadás felhívta a figyelmet arra a sokak által talán nem is ismert tényre, hogy az egyházközségek tulajdonában milyen nagy nemzeti-kulturális értékek vannak. Az egyházi klenódiумok az egyetemes magyar nemzet művészettörténeti örökségei, kincsei. Az egyházi kegytárgyak az esetek többségében adományként kerültek az egyházközségek tulajdonába, ritkább esetben a közösségek vásárolták. A több száz éves tárgyak többsége muzeális értékű, egyik-másik felbecsülhetetlen művészettörténeti jelentőségű is, de az egyházi tárgyakra jellemző módon a jelen-

ben is mindennapi rituális használatban vannak. Kovács Mária külön felhívta a figyelmet az esetleges szakszerű javítások szükségességére, a vagyonsbiztonság megeremtésére és az egyházi kegytárgyak fizikai állapotának megőrzésére. Az egyházi tárgyak megóvásának első lépése az egyházközségek leltározása, az egyházi tárgyi értékeink regisztrálása.

A találkozót második felében az egyházkerület életét érintő kérdések kerültek napirendre. Két kérdés: az egyházközségek származtatott jogi személyisége és az egyházfenntartói járulék volt a megbeszélés tárgya. A főgondnok bevezető gondolatait után az egyházkerület felügyelő gondnoka tájékoztatta a találkozót résztvevőit az egyházközségek magyarországi új szervezeti besorolásáról (anya-, szórvány-, társ-, leányegyházközségek), az egyházközségek jogi személyiséggé alakulásának a lehetőségeiről, illetve az ehhez kapcsolódó magyarországi gazdasági jellegű jogszabályok előírásairól. A találkozó résztvevőinek egy része élénk érdeklődéssel figyelte az egyházkerületi jogi személyiség

kérésének lehetőségét. Világossá vált, hogy ez az egyházkerület közösségeinek az akaratától, döntésétől függ, a jogi személyiség elnyerésével az egyházközségek ingatlan tulajdonosokká is válhatnak.

Az egységes unitárius egyház létrejöttével az egyházkerület képviselő tanácsának (EKKT) határozata az egyházfenntartói járulékok eddigi egyházközségenként változó rendszerét egységesítette. A jelenlévő gondnokok, presbiterek ellenvetés nélkül, tudomásvétellel elfogadták a bemutatott, elmagyarázott egyházfenntartói járulék rendszert.

A találkozót programja szerinti előadásokat kerekasztal beszélgetés, kérdésfelvetések követték. A legnagyobb érdeklődést a származtatott jogi személyiségű egyházközségi forma mutatta, többen jelezték (3-4 egyházközség), hogy mihamarabb szeretnék ezt a lehetőséget az egyházkerület elnökségénél kezdeményezni. Tekintettel a magyarországi unitárius egyházközségek sajátos helyzetére, azonban érzékelhető volt, hogy vannak egyházközségek, ahol az önálló egyházi jogi személyiségnek nincsenek meg a feltételei. Az új Egyházi Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) alapján azonban, az önálló jogi személyiség kezdeményezése nincs időkorláthoz kötve, ezt, ha a közösség úgy érzi, bármikor kérheti a megfelelő feltételek megléte mellett.

Dr. Barabássy Sándor
MUE Magyarországi
Egyházkerület
felügyelő gondnoka

Magyarországi unitárius nők első egységtalálkozója

Budapest, 2013. április 20.

Az egységes Magyar Unitárius Egyház megalakulása (2012. június) és a Marosvásárhelyi Nemzetközi Nőkonferencia (2012. október) után egyre inkább úgy éreztük, hogy nekünk is lépnünk kell. Meg kell mutatnunk, hogy bennünk is munkál a közösségi szellem, nekünk is vannak elképzeléseink, mi is képesek vagyunk egységben cselekedni Istenünk szolgálatában és embertársaink javára. Nem csak álmodozunk, vágyakozunk, hanem teszünk is azért, amit fontosnak tartunk.

Ebben a tetre kész állapotban gyűltünk össze ez év februárjában tízen a három budapesti egyházközség nőegyletének képviselőiben, és döntöttük el, hogy megszer-

vezzük hittársnőink számára az első magyarországi találkozót. Kiosztottuk a feladatokat, és munkához láttunk. A lőrincciek felvállalták a kapcsolatfelvételt a 10 vidéki egyházközséggel, valamint a tekintélyes erdélyi nőszövetség két vezetőjével, Asztalos Klárával és Nagy Gizellával. Dr. Szent-Iványi Ilona lelkész nő késznek mutatkozott a bevezető áhítat és a záró hálaadás levezetésére. (Szerk. megj.: Jegyzői elfoglaltsága miatt dr. Szent-Iványi Ilona lelkész nő helyett Bartha Mária Zsuzsanna lelkész nő végezte az áhítatot.) A Nagy Ignác utcaiak részéről Orbán Erika lelkész nő elvállalta egy előadás megtartását és a kitézők elkészítését, dr. Hatfaludy Zsófia

gondnoknő pedig javasolta a következő találkozó helyszínül Magyarkútat, időpontjául pedig 2013. augusztus 31-ét. A főszerzői feladatokat, úgymint a szálak összefogását, a levelezést, a program kidolgozását, az előadók meghívását, a meghívók szétküldését, az emléklap, a felhívás megszövegezését, kivitelezését, a megtanulandó dalszöveg sokszorosítását, az ebéd és uzsonna elkészítését, szervírozását, a meghívottak elszállásolását és a rendezvény lebonyolításához szükséges helyszín, felszerelések, anyagi eszközök biztosítását (melyhez hozzájárult a két másik nőegylet is), első alkalommal a Hőgyes Endre utcai Perczelné Kozma Flóra Nő-

egylet vállalta magára. Az eredetileg tervezett időpontot egy héttel előre kellett hoznunk, de végül a többség számára megfelelőnek látszott április 20-ai időpont.

Ezen a napon már reggel nyolckor beindult a „műszak”. Ildikó és Zelma sürgőldött a konyhában, és rövidesen csatlakozott hozzánk Zsófi, Tünde, Erika majd Éva. Aztán megérkeztem én is, valamint gitárkísérőm Vadnai Éva, aki nem felekezeti, hanem pusztán baráti alapon sietett a segítségünkre. Lassan gyülekezni kezdtek a résztvevők. Az előzetes jelentkezések alapján hozzávetőleg 50 személyre számítottunk, ami, tekintettel a nők szokásos leterheltségére és a földrajzi távolságokra, már derűlátásra adott okot. Azután örömünk még tovább fokozódott, mivel ebben a létszámban a két erdélyi díszvendég mellett mindhárom budapesti egyházközség képviseltette magát, rajtuk kívül pedig 6 vidéki településről (Dunaharaszti, Érd, Füzesgyarmat, Hódmezővásárhely, Kocsord, Szeged) érkeztek résztvevők. Így méltán nevezhattük összejöveteleinket országosnak. Az a tény pedig, hogy abból a 18 magyarországi küldöttből, akik tavaly Marosvásárhelyen ülészttek, 12 hozzánk is eljött, azt bizonyítja, hogy az ott elvetett mag nagy részük-nél kicsirázott idén tavaszra, jövőre pedig talán már szárba is szökken.

Az érdeklődést tehát sikerült felkeltenünk. Most utólag csak azt a kérdést kellene meg-

válaszolni, hogy ki tudtuk-e elégíteni az esemény iránt megnyilvánuló várakozást. Ha az egymásra felszabadultan mosolygó, egymással könnyedén szóba elegyedő, egymástól elszakadni alig-alig bíró konferenciázókra gondolok, az összbenyomás pozitív volt. Ha a kitöltött kérdőívek számát tekintjük, ezek magas aránya (kb. 75%) azt bizonyítja, hogy nem passzív közönség gyűlt össze, hanem komolyan gondolkodó, elkötelezett emberek, akiknek nem mindegy, hogy lesz-e folytatás. Válaszaik alapján alulról jövő döntés született arról, hogy milyen néven, jelleggel és milyen gyakorisággal folytassuk az együttműködést.

„A konferencián résztvevők támogatták a Felhívásban megfogalmazottakat, aminek értelmében a magyarországi nőszövetségek, nőegyletek és szervezeteken kívüli hívek a továbbiakban szorosabban kívánják együttműködni, rendszeresen találkozni, hogy együtt gondolkodjanak a kívánatos jövőről, tegyenek érte, és osszák meg tapasztalataikat. Az aláírók közel 90%-a

támogatta, hogy alakuljon meg a Magyarországi Unitárius Nők Közössége, amely egyfajta szabad, közvetlen együttműködést jelent a nőszövetségek és gyülekezeti tagok között a kapcsolatok erősítése céljából. A jelenlevők közel 70%-a azt javasolta, hogy évente kétszer, változó helyszíneken, különböző témákról más-más nőszövetség szervezésében rendszeresen gyűljenek össze. A véleményt formálók 20%-a ennél gyakoribb találkozást javasolt, ezzel is megerősítve, hogy a találkozó ténylegesen hiányt pótol, igény volt rá, és remélhetőleg, ezt követően, az egyre gyakoribb összejöveteleknek is méltó helye lesz a nőszövetségi programok tervezésekor. Az aktív résztvevők több mint egytizede, előrelátóan gondolkodva, azt nyilatkozta, hogy létre kell hozni a Magyarországi Unitárius Nőegyletek Szövetségét, tehát egy önálló országos nőszervezetet, kijelölve így a jövőbeli utat.” (Zomboriné dr. Pap Zsófia elemzése)

Előadónk, a mai nemzetközi unitárius nőmozgalom

egyik vezéralakja, Nagy Gizella szerint:

„Ezért az összefogásért, a kultúrák közelítéséért, a közösségek közti párbeszédért és a személyes találkozásért jött létre elmúlt évben a második világtalálkozó. Ha csak annyi eredménye lett volna, hogy megalakul a budapesti nőszövetség 40 feletti átlagéletkorral és hogy Magyarországon elindul egy unitárius nőmozgalom az összetartozás jegyében a személyes találkozások örömeért, hitünk megmaradásáért, már ennyi eredményt is óriási sikernek könyvelhetnénk el.”

Az, amit ő óriási sikerként megelőlegez, most kézzelfogható közelségbe került, amennyiben legközelebbi találkozásunk alkalmával, 2013. augusztus 31-én Magyararkúton, formálisan is bejelenthetjük, a pusztán budapesti szerveződési fok átugrásával, az egész országra vagyis egyházkerületre kiterjedő közösségünk megalakulását.

Sokkal nehezebb lesz azonban ezt a keretet lényeges, eredeti és új tartalommal megtölteni, amihez várjuk minden közösségi szellemmel megáldott hittársnőnk javaslatait. Nem elégedhetünk meg azzal, hogy együtt töltünk el egy kellemes napot, élő közösségi térként használva egymás diplomáit, imaházait, habár ez jó alapot teremt egymás jobb megismeréséhez. Szerintem ennél többre kellene törekednünk olyan programok összeállításával, melyek segítenének bennünket abban,

hogyan képzetesebb, értéktudatosabb, tisztább lelkű, teljesebb emberek legyünk. Más szóval saját magunkon kellene kezdeni a nevelést, a képzést, a tudatosulást egy nagyon bonyolult, zavaros világban, ahol a sok kísértés könnyen tévutakra vezethet minket, és talmi vágyainkat követve elfeledkezhetünk a lényegről. Az önfejlesztés fontosságára Asztalos Klára, UNOSZ elnök, is felhívta a figyelmet az erdélyi nőszövetség múltjának, jelenének, felépítésének, tevékenységeinek és jövőbeli terveinek szentelt előadásában. Ugyanis minden egészséges közösség (család, gyülekezet, nemzet vagy emberiség) alapja, garanciája a testileg-lelkileg-szellemileg egészséges egyén. Orbán Erika lelkésznő pontosan e témában fejtette ki álláspontját, mikor a lelki egészség és a hitbeli növekedés összefüggéseiről értekezett. A nőszervezetek szerepéről a XXI. században című gondolatébresztő és élvezetes előadásában Nagy Gizella egy vezetőképző iskola felállításának terveit osztotta meg velünk, ami szintén a képzettségi szint emelését tűzi ki célul. A mi leendő közösségünknek is ezen az úton kellene járnia, azt a területet fejlesztve, amire neki a leginkább szüksége van.

Különbséget kell tenni az egyházközösségek mindennapi szükségleteihez, eseményeihez kapcsolódó egyleti, emberközeli tevékenységek (mint például gyermekekkel, idősekkel való foglalkozás, házi ünnepek rendezése, kéz-

műves összejövetelek, szeretetvendégségek, stb.) és az elsősorban önfejlesztést és erőgyűjtést célzó nagyközösségi találkozók között. Az ötletek, javaslatok összegyűjtése után kezdődhetne egy hosszabb távú program kidolgozása azoknak az aktív, lelkes, hiteles nőtársainknak a részvételével, akik később csapatokat alkotva, a feladatokat egymás között felosztva, felvállalnák egy-egy találkozó megszervezését és lebonyolítását. Interaktív, pezsgő, jókedvű, hierarchiától és rivalizálástól mentes Közösségről álmodom, amelynek keretei között minden résztvevő szabadon ki tudná bontakoztatni, fejleszteni képességeit hittársai és embertársai javára. Az így nyert lelki javakat azután szétosztaná, maga körül sugározva egyfajta, a pozitív férfiszellemisséggel egyenértékű, de nem ugyanolyan, hanem, azt kiteljesítő, pozitív női szellemisséget. A jelenben ez a fajta együttműködés még csak nyomokban lelhető fel, de a jövőben akár általánossá is válhat. Feltéve, ha felismerjük ennek az előnyeit, és hajlandók vagyunk tenni is érte. Íme, hát visszakanyarodtam a kiinduló pontomhoz, de már a bizakodás, a reménykedés, a tervezgetés magasabb szintjén.

A mostani találkozókon rájöttem, hogy közösségépítésre mindig érdemes energiát áldozni, még akkor is, ha csak lassanként és apránként sikerül mozgósítani az embereket egy közös cél érdekében. Em-lékeimben őrzöm azoknak a

mosolyát, köszönetét és biztató szavait, akik örültek a kezdeményezésnek, és felajánlották támogatásukat. Kiss Tünde és társai Hódmezővásárhelyről elvállalták a harmadik Találkozóink megrendezését 2014-ben. Idézem Tünde hozzá-
m intézett kedves, bátorító szavait:

„Nagyon köszönöm a gyors »segítségét« és azt, hogy volt VALAKI, aki Marosvásárhely után elkezdte. Nekem is voltak gondolataim és vállaltam, hogy csatlakozom egy nagy budapesti világtalálkozó megszervezéséhez, de tekintettel arra, hogy vidéken lakom és a hölgyeket szórványból kell verbuválnom nem tudtalak »megelőzni«. Köszönjük az éneket, a nagyon szép beszámolót és az egész lényedet. Dolgozzunk együtt, úgy könnyebb lesz. A további együttműködésünk reményében maradok szeretettel.”

Mostani találkozóink kapcsán egyes résztvevők szájából elhangzott a „történelmi” jelző is. Ennek jogosultságát a jövő fogja eldönteni. Akárhogyan is alakul „vállalkozásunk”, tetszetős a párhuzamba állítás: 1913 (Budapestben a Magyar Királyi Zeneakadémián a nők választójogiért nemzetközi kongresszust szerveztek.); 1933 (megalakult az első független Nőszövetség Erdélyben); és 2013 (megkezdődött a magyarországi unitárius nőmozgalom egységesülési folyamata) között. A folyamat következő állomása lehetne a Magyar Unitárius Nők Közösségének a létrejötte, melynek keretei között együtt dolgoznának, fejlődnének és örülnének felekezetünk nőtagjai, bárhol éljenek is a nagyvilágban. Ebben az esetben a kapcsolattartás fő eszköze az internet lenne, időnkénti, például két-

évenkénti találkozókkal, változó helyszíneken. Ezen túl pedig mindnyájan figyelemmel kísérhetnénk az unitárius-univerzalista nők világszövetségének tevékenységét, velük is találkozva személyesen 3-4 évenként.

Tisztában vagyok vele, hogy a szétszórtság, a nagy távolságok miatt egy ilyen jellegű megaközösség működése anyagi források nélkül nem képzelhető el. Úgy gondolom azonban, hogy a minimálisan szükséges pénzeszközök biztosíthatók lennének alacsony szinten rögzített kötelező részvételi díjából, önkéntes adományokból és az egyházkerületek éves költségvetési keretéből. De csak akkor, ha képesek vagyunk hosszú távon gondolkodni, és az ügy eléggé fontos mindnyájunk számára.

Chehadé-Boér Judit

Anyák napja

*Hallgass, fiam, atyád intelmére, s ne vedd semmibe anyád tanítását!
Hisz díszes koszorú ez a fejedre, ékes aranylánc a nyakadba.
(Péld. 1,8-9)*

Május első vasárnapján az édesanyákat, nagymamákat ünnepeljük. Ez az a nap, amikor mindnyájan köszöntjük őket és elmondjuk nekik – ki-ki szóval, öleléssel, virággal –, hogy milyen csodálatosak és különlegesenek számunkra. Vagyunk néhányan, akik azonban ezt már nem tehetjük meg személyesen, ezért csendben emlékezünk. Ezek közül az emlékek közül osztanék meg most néhányat. Olyan hétköznapi dolgokat, amelyek Anyukámra emlékeztetnek, és amelyek segítségével mesélhetek róla.

Az első dolog a vajás kenyér. Anyu szerint az ember nem kezdheti a napot reggeli nélkül, mert akkor előbb vagy utóbb összeszik az éhségtől. (Ő már csak tudta, hiszen 10 óra körül rendszeresen összeszedte és „ápolta” az éhségtől elájuló, nem reggeliző diákokat az iskolában, ahol dolgozott.) Persze az Ő elképzelése a tisztességes reggeliről és az enyém még csak köszönő viszonyban sem voltak egymással. Én fánkot ettem volna sok lekvárral, míg szerinte paradicsomot, paprikát, sok zöldséget kellett enni a szendvicshöz. Hogy miért? Mert szeretett és azt akarta, hogy ha megnövök erős és egészséges legyek.

A második dolog a tankönyvek. A barátaim közül sokan, a suliból hazaérve rögtön Tv-t néztek, vagy játszani kezdtek. Persze én nem. Nekem leckét kellett először írnom, mielőtt egyáltalán a Tv közelébe mehettem. Hogy miért? Mert, Anya szeretett és tudta, hogy az egyik legjobb dolog, amit adhat nekem az a tudás, ehhez pedig nélkülözhetetlen a rendszeres tanulás.

Aztán itt van az óra. Azért jut eszembe Anyu erről, mert Ő a nap minden percében tudni akarta, hogy hol vagyok, mit csinálok. Ha el akartam menni suli után egy barátnőmhöz, először telefonálnom kellett Neki, és engedélyt kérni. Elmondani hova, kihez és miért megyek, és mikor jövök haza. Hogy miért? Mert szeretett és mindig biztonságban akart tudni.

És itt van a portörülő rongy. Azt hiszem, az én Anyukám soha nem hallott a gyermekmunkát tiltó rendelkezésekről. Az Ő szilárd meggyőződése az volt, hogy egy családban mindenkinek feladata van, és mindenkinek segítenie kell a házimunkában. Ezért tőlem is elvárta, hogy segítsék anélkül, hogy mondani kellett volna. Hogy miért? Mert szeretett, és azt akarta, hogy tudjam, érezzem és megtanuljam, hogy attól lesz a család egy család, hogy mindenki tesz valamit önzetlenül a másikért.

Anyukám már majdnem 14 éve ment el. 14 éve nem veszekszik a reggeli miatt, és nem kérdezi, hogy hol vagyok, és mit csinálok éppen. Nem küld be a szobába tanulni és nem néz rám szemrehányóan a por miatt sem. 14 év hosszú idő és sok minden történt azóta velem. Élem az életem és már nem fáj állandóan a hiánya. Sőt, már mosolyogni is tudok, ha Rá gondolok. Aztán hirtelen megint rám tör a fájdalom és pont úgy fullaszt, sajog, ahogyan azon a november végi napon. 14 év hosszú idő, és ez alatt sok mindenre rájön az ember. Rájöttem, hogy velem nem bánt el csúnyán az élet, hanem az élet egyszerűen ilyen. „Az emberek születnek, élnek, és végül az emlékek földjére érnek.” Ezért, azt is tudom, hogy nincs értelme a miértek után kutatni, a megváltozhatatlan miatt keseregni. Igen, minden megváltozott, de kitörhetetlenül bennem vannak azok a dolgok, amikről már azt hittem korábban, hogy rég elfelejtettem őket. Emlékszem a vajás kenyérré, a porrongyra, és főleg a szeretetére.

Az egykor annyi bosszúságot, mérget okozó elvárások örökké szép emlékké szelídültek. És ma már örülni és mosolyogni is tudok rajtuk és miattuk. Csak örülni akarok és szerencsésnek tudni magam, hogy ilyen Édesanyám volt! Hogy Ő az én Anyukám. Büszke vagyok rá és hálás. Tanítása ékes koszorú a fejemben és ékszer a nyakamon. Büszke vagyok rá, mert Tőle tudom, hogy reggelizni márpedig kell, mint ahogy tanulni is kell, és hogy egymásért tenni kell. Tőle tanultam élni, túlélni, mindig talpon maradni. Ő tőle tudom, hogy felelős vagyok az életemért, ezért nem tölthetem napjaimat siránkozással. Az előbb azt írtam elment. Pedig mindannyian, akik átértük, tudjuk ez nem igaz. Hiszen azóta is velem van és ez így is lesz mindig. Ez persze nem jelenti azt, hogy nincsenek néha rossz álmaim, és nem sírok miatta. Csak most már ez egy másfajta szakasza az életemnek. Úgyhogy Édesanyámra nem emlékezem, hanem itt él, bennem. Hiszen én Ő is vagyok. Darab a testéből, sejtjeiből, lelkéből, életéből. Mérheteretlenül szerencsésnek tudhatom magam, hogy ilyen Anyát kaptam a Jóistentől.

És hiszem, hogy lesz még úgy, hogy újra megfoghatom a kezét.

Szász Adrienne

Magyarkúti Unitárius Gyermektábor

Egy nyári szünet táborok nélkül el sem telhet. A táborozás élménye örök emlék marad a gyermekek számára. Mi már csak tudjuk, régi táborozók lévén minden program elevenen él bennünk. Étkezések előtti és utáni közös imádságok, bibliaismerettel egybekötött izgalmas, játékos feladatok, sorversenyek, kvíz játékok, számháborúk, strand, közös éneklések és az esti tábortűz.

Magyarkút Verőce közelében, a Duna-kanyarban fekszik. Szép erdő veszi körül, egy patak csörgedezik keresztül rajta, és az Irma forrás friss, hideg vizét kóstolhatják meg a látogatók. Az Egyház telke ad helyet évek óta a tábornak.

Az első napon régi barátainkkal találkozhatunk, majd az ismerkedős játékoknak köszönhetően újakra is szert tehetünk. Erre egy egyszerű példa az angyalkás-báránycsászár játék. Ennek lényege, hogy az első napon mindenki húz egy nevet a tábor lakói közül, és így az illető angyalkájává válik, s a húzott fél pedig a báránycsászár. Az

angyalka egész héten igyekszik báránycsászár kedvében járni: ajándékokkal halmozza el, amit a kézműves foglalkozáson készíthet. Angyal és báránycsászár között életre szóló barátság köthető, erre már volt példa. Még ha messze is lakunk egymástól, nincs időnk, és nem tudunk gyakran találkozni, a tábor mindannyiunk életben egy biztos pont, ahol újra láthatjuk egymást.

Mi, unitáriusok sajnos kevesen és elszórtan élünk, de ez a tábor lehetőséget kínál arra, hogy megismerhessünk másokat, közelebb kerülhessünk egymáshoz, és hitünkhöz is. Ha nincs is alkalmunk sűrűn templomba járni, itt bepótolhatjuk, amit elmulasztottuk. Ráadásul mindezt senki sem kötelezettségként fogja fel, mert nem oktatószerepűen, hanem játékosan vezetnek be vallásunk rejtelseibe.

A táborban vidámság, jókedv és nevetés uralkodik, mind a frissen felújított házban, ahol a kicsik, mind a kertben felállított sátrakban, ahol a nagyobbak alszanak.

A tábor egy, a táborvezetők által kiválasztott bibliai törté-

neten alapszik, amelyet naponta folytatásokban ismerhetünk meg. Munkájukat nagyban megkönnyítik a „törzstáborozók”, az idősebb, tapasztaltabb táborlakók. Segítenek a játékok előkészítésében és lebonyolításában, amelyek az adott bibliai történet köré épülnek.

Esténként összegyűl a tábor apraja-nagyja. Ilyenkor megkezdődik az esti program, amely kivétel nélkül mindig családi hangulatban telik. Játék, imádság, éneklés, beszélgetés. Minden úgy van kitalálva, hogy kicsik és nagyok egyaránt élvezhessék.

Idén is lesz tábor 2013. július 1-7 között! Szeretettel várjuk azokat a gyerekeket, akik szeretnének egy élményben gazdag hetet eltölteni velünk, sok játékkal, nevetéssel és új barátokkal.

Egy kedves és közvetlen társaság tagja lehetsz, fűzd meg szüleidet, várjuk jelentkezésed!

**Gadácsi Dorottya Déva,
Szász Noémi Anna,
Gadácsi Lilla Luca**

Idén is lesz gyermektábor Magyarkúton

Ebben az évben is nagy szeretettel hívjuk az unitárius és más felekezeti gyermekeket, fiatalokat Magyarkútra, a nyári táborba.

Legfontosabb tudnivalók a táborról:

Időpont: **2013. július 1-7.**

Helyszín: **Magyarkút**

Elhelyezés: gyermekeknek az egyházközség Fenyőliget Vendégházában, fiataloknak sátorban, a vendégház kertjében

Ellátás: napi háromszori étkezés a Magyarkút Panzióban.

Részvételi díj unitáriusoknak: **16.000 Ft**

Részvételi díj nem unitárius barátoknak, ismerősöknek: **20.000 Ft**

A Pestszentlőrinci és a Budapesti Unitárius Egyházközség igyekszik pályázati támogatást szerezni a tábor megrendezéséhez. Amennyiben sikerül pályázati forrást bevonnunk, a részvételi díj csökkenhet.

A gyermekek jelentkezését 6 éves kortól várjuk. Felső korhatár nincs. Az elmúlt években is jól működött a vegyes korosztály.

A tábort az elmúlt 10 évhez hasonlóan Szász Adrienne lelkesítő és Béres Anna vezeti, akik már sok sikeres és élményekben gazdag nyaralást szerveztek gyermekeink számára.

Napi általános program:

A gyerekek reggel 7-kor kelnek. Közös torna, reggeli és áhítat után a délelőtti folyamán bibliai témájú kiscsoportos beszélgetéseket tartunk, amelyeket a téma feldolgozását segítő kézműves foglalkozás követ. A délután folyamán a mozgás a főszerep. Kirándulásokra, sportvetelkedőkre, számháborúra, labda- és ügyességi játékokra kerül sor. Programunkban szerepel a táborhelyünk környékén lévő műemlékek, nevezetességek megtekintése, megismerése is.

A közös éneklések, imádkozások, játéktanulás során szeretnénk a gyerekeknek újabb ismereteket, élményeket nyújtani hitfejlődésükhöz és annak megéléséhez.

A táborba jelentkezni lehet:

Szász Adrienne – adrilevele@citromail.hu
Postásné Balázs Ildikó – postasildi@t-online.hu (telefon: 311-3094)

Végül, de nem utolsó sorban egy személyes hangvételű meghívó a táborszervezőktől.

KEDVES GYEREKEK!

Reméljük, hogy emlékeztek milyen jól éreztük magunkat az elmúlt években Magyarkúton. A pizsi partikra, a kirándulásokra, az elkészített tábori remekművekre, amit hazavittetek (gyöngyálat- kákra, pólókra, dekopázs tálakra), a bibliai foglalkozásokra...

Idén ismét várunk Titeket unitárius táborunkba, rengeteg új ötlettel és játékkal, július 1. és 7. között.

Gyere, ha szereted:

- a vidámságot, a nevetést
- a jó beszélgetést
- a természetet, a szép helyeket
- a barkácsolásokat és a bütyköléseket, akkor feltétlenül jelentkezz.

Várunk sok szeretettel minden régi táborozót és leendő új táborlakót!

Adri és Anna

Pestszentlőrinc – Az új otthon

Amikor az ember elszakadni kénytelen otthonától az élet változásai, új kihívások keresése, vagy bármi egyéb, akár rajta kívülálló okból, első és legalapvetőbb szükséglete, hogy minél előbb új otthont találjon. Ennek hiányában elvesztem bolyongunk a világban, legyen bár adott minden más kívánság. Pontosan ezt éreztem én is, amikor szülővárosomat, Miskolcot és vele együtt a megszokott környezetet, embereket, bejáratos hététnapokat hátrahagyva, az új,

a jobb, a szebb reményében belevágtam a nagy budapesti életbe. Hosszú időn át kerestem utamat az újban, vártam az idegen utcáktól, a mellettem elrohánzó emberektől, a belakatlan lakástól, hogy egyszer csak majd ismerősként tekintsenek vissza rám. Lassan múló, kemény hónapok voltak.

Egy kora őszi, esős vasárnapon vezetett eme bolyongó utam a pestszentlőrinci unitárius templomba, ahol az érzés, hogy bizony elvesztem a világban

végérvényesen kitörlődött gondolataimból. Alig pár órával később ugyanarra az utcára, de mégis egy egészen más világba léptem ki, barátokkal, szeretett testvérekkel, egy új otthonnal a szívemben. Sok viszontagságot megélt, együtt síró, együtt nevető, egymást őszintén szerető igazi jó emberek összetartó, boldog nagy családjának válhattam tagjává. Egy pillanatig sem volt kérdés számomra, hogy hozzánk tartozom, ők pedig hozzám.

A vasárnapok nálunk valóban ünnepek, melyekre örömteli várakozással készülünk, s ahonnan feltöltődött, elégedett, boldog

lélekkel távozunk. Nincs feszegés, nincs zavar, itt senki sem magányos, derűs öleléssel köszönti egymást tinédzser és agastyán, hiszen egy szerető családban a kor mit sem számít, hallgatjuk együtt a padosorokból a mindnyájunk által oly nagyon szeretett Szent-Iványi Ilona lelkesítő szívet melengető, gyönyörű prédikációit, majd töltünk

együtt sokszor még hosszú órákat az egyházközség gyülekezeti termében terveink, élményeink megosztásával, vagy akár csak könnyed baráti csevegéssel, tréfálkozással.

Immár hagyománynak számítanak a rendszeresen megrendezésre kerülő gyülekezeti napok, közös ebédek, születésnapok és egyéb jeles események megün-

neplése, melyeket valamennyien hatalmas lelkesedéssel szervezünk, valamint jelezvén, hogy a legkisebbek a legkedvesebbek, folyamatosan tartunk gyermek-, és ifjúsági istentiszteleteket. Utóbbiért külön köszönet illeti a mindig mosolygó Szász Adrienne lelkésznőt.

Olyan világban élünk, ahol a hétköznapi bizony kemények. Ahol nap nap után küzdeni kell, kínlódnunk kell, túlélni kell és helytállni kell. Az erő pedig magától nincs. Azt valahonnan meríteni kell. Szeretetből, meleg, baráti kézszorításokból, őszinte mosolyokból, boldog tekintetektől. Ezt adjuk és ezt kapjuk Pestszentlőrincen.

Szöke Lídia

Határon innen

Vagyis az Ecsedi-láp körül járok. Él itt egy jó nagy maréknyi unitárius, akik Kocsordon gyönyörű műemlék-templomukat nemcsak gondozzák, hanem élettel is megtöltik. Nagy vonzereje van a templomnak, hiszen köréje szerveződik a szórvány: Nyíregyháza, Szatmárnémeti, Nagykároly és Vásárosnamény közössége is. Remélhetőleg el is hagyjuk a szórvány szót nemsokára, és életerőssé izmosodik a közösség.

Történetesen államhatár van, melyen oda-vissza járok. De az összetartozó tájegység, jelen esetben az Ecsedi-láp, valamint a szívünkben érzett közösség felülírja az ilyen adminisztratív határokat. Lelkészként az itt élőkhez próbálok időben eljutni istentiszteletekre, hitet és reménységet nyújtani. Azért jól hangzik, hogy határon innen és túl, csak akármelyik oldalán állok annak a határnak, mindig innen vagyok. Mert ez nem gyepű, hanem határ, amin minél többször érdemes „átjönni”.

Egyre inkább látom, mennyire fontos az egységen való munkálkodás. Éppen feldolgozgatam a beiktatási ünnepség visszhangjait: tényleg jól sikerült, tiszteletes asszony, milyen sokan voltak, csodálatos ünnepély volt, sokáig töltözzük belőle, stb. Nem kis öröm tölt el, ha arra gondolok, hogy a közösség kezd összekovácsolódni, hiszen eljöttek a szórványgyülekezetek képviselői szép számmal, kivette részét a munkából a kocsordi közösség apraja-nagyja. Sikertől „ketten-hárman” összegyűlnünk ünnepelni; érezhetően Ő is itt volt közöttünk.

Szeretném megköszönni előljáróinknak, egyháziaknak és világiaknak egyaránt a biztató szavakat és a mögötte levő tartalmat; a gyülekezet tagjainak a sok munkát, segítséget, önzetlen odaadást. Ez a közösség élni akar!

A Magyarországi Unitárius Egyházkerület honlapján megtekinthető a helyi tévé által készített összeállítás.

Bartha Mária Zsuzsánna
Kocsord, 2013. április 17-én

Budapesti Unitárius Egyházközség

A Budapesti Unitárius Egyházközség 2013. március 24-én tartotta évi rendes közgyűlését. A megjelent egyházfenntartó testvéreink egyhangú szavazással elfogadták Kászoni-Kövendi József 2012. évi lelkeszi jelentését, illetve a 2012. évi zárszámadást. A közgyűlés résztvevői tájékoztatásul meghallgatták egyházközségünk 2013. évi költségvetés-tervezetét, amelyet Postásné Balázs Ildikó irodavezető terjesztett elő.

Érték+Őrző Estek elnevezésű, csaknem egy évtizede rendszeresen zajló kulturális programsorozatunkban március 28-án, Nagycsütörtökön 18 órai kezdettel, a gyülekezeti teremben Nagy Gábor unitárius testvérünk tartott személyes hangvétellű, vetített képes előadást az El Camino zárándoklatról, amit tavaly ősszel tett meg. A Szent Jakab-út – amit spanyol neve (Camino de Santiago) után El Caminónak is neveznek – ősrégi zárándokút, amely Galícia tartomány fővárosába, Santiago de Compostelába vezet. A hagyomány szerint az itteni székesegyházban vannak az idősebb Jakab apostol földi maradványai.

A nagycsütörtöki Érték+Őrző Est második programjaként, 19 órától a templomban Pergolesi: Stabat Mater című oratorikus kompozíciója hangzott el, Karácsonyi Linda (szoprán), Geréb Zsuzsanna (alt), a Maria Teresa Uribe énekművész tanítványai-ból alakult kamarakórus, valamint Mészáros Nóra egyház-

községi énekvezérünk közreműködésével.

Március 31-én, Húsvét vasárnapján reggel 9 és délelőtt 11 órakor, valamint április 1-jén, Húsvét hétfőn délelőtt 11 órakor az Úrasztalát megterítettük, és azon a Jézusra emlékeztető jegyeket, a kenyeret és a bort elhelyeztük. Három ünnepi istentiszteletünkön több mint 450 fő vett úrvacsorát Nagy Ignác utcai templomunkban.

Április 11-én, csütörtökön 18 órakor, Nagy Ignác utcai gyülekezeti termünkben rendeztük meg az Egy az Isten! című unitárius imakönyv budapesti bemutatóját. Vendégünk volt Székely Kinga Réka humoród-szentpéteri unitárius lelkesző, egyházi előadó tanácsos, a kötet szerkesztője. Az esten közreműködött Kászoni-Kövendi József lelkesző, püspöki helynök; Sorbán Enikő énekművész, Orbán Erika és Léta Sándor lelkesző.

Április 14-én, vasárnap délelőtt – az istentisztelet után – a Budapesti Unitárius Egyházközség gyülekezeti termében nyílt meg Boromisza Zsolt (1928-2011) festőművész, grafikus emlékkiállítás. A kiállítás házigazdája Kászoni-Kövendi József volt; a tárlatot Katkó Tamás fotóművész (a Kolta Galéria művészeti vezetője) nyitotta meg, zongorán közreműködött Mészáros Nóra. A május 5-ig látogatható tárlat címe ez volt: Találkozás magasan. Ezzel az emléktárlattal kezdte meg tevékenységét a Boromisza Zsolt Alapítvány, amelyről bővebb információ olvasható a www.bzs.hu honlapon, illetve a Facebookon: www.facebook.com/boromiszaszoltalapitvany.

Április 21-én egyházközségünk rendkívüli közgyűlést tartott. Ennek egyetlen napirendje az úgynevezett belső jogi személyiség kérdése volt. Zoltán Csaba presbiter előzetesen megküldött írásos előterjesztése, valamint dr.

Barabássy Sándor presbiter, egyházkerületi felügyelő gondnok helyszíni tájékoztatója után a megjelent unitárius egyházfenn tartó testvéreink egyhangú szavazással támogatták, hogy a Budapesti Unitárius Egyházközség kérje a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének elnökségétől a belső önálló jogi státusz megszerzését. Ez jelentősen bővítheti az egyházközség gazdálkodási önállóságát, illetve a pályázatokon való részvétel lehetőségét.

Április 25-én, csütörtökön este 7 órától, Érték+Örző est keretében Maria Teresa Uribe énekművész tanítványai – Dalnok Annamária, Geréb Zsuzsanna, Holndonner Kirst Enikő, Molnár Petra – adtak dal- és áriaestet gyülekezeti termünkben; Mészáros Nóra zongoraművész közreműködésével. A négy fiatal énekművész nagy érdeklődés mellett hatalmas sikerrel szólaltatta meg a barokk, bécsi klasszikus és romantikus vokális irodalom remekműveit.

Május 5-én, vasárnap – az istentisztelet keretében – anyák napi ünnepséget rendeztünk templomunkban. A műsort Orbán Erika mb. vallás tanár és Mészáros Nóra énekes tanította be; verssel és énekkel közreműködött Bodor Brigitta és Barbara, Retkes Ábel, Jancsik Levente, Csucusi Klára, Tim Réka, Búza Bence és Botond, valamint Pap Barbara.

Május 11-én, a Verőcéhez tartozó Magyarokúton, az unitárius egyházi tulajdonban és egyházközségünk kezelésében lévő vendégházban és kertben tavaszköszöntő szabadtéri istentiszteletet tartottunk, amelyről a Duna Televízió is felvételt készített. A rendezvényt – amelyen közreműködött egyházközségünk kórusa – szeretetvendégség zárta.

Retkes Attila

Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség

Alig akart kitavaszkodni itt az Alföldön is. A március 5-én megérkezett szegény gólyáink a templomnál majdnem lefagytak a fészkekről, a hó sokáig beborította otthonukat. De reméltek ők is, mint mi, az emberek. Nem szüntünk meg készülni, várni a tavasz kedves alkalmait, március 15-ét és a húsvét ünnepét.

Március 7-én Gyomaendrődön szomszédoltunk nyugdíjasainkkal, dalárdánkkal szép műsort mutattunk be az összevont, eljövendő nőnap-nemzeti ünnep alkalmá-

ból hét környékbeli klub, szervezet részvétele mellett.

Március 8-án ugyanezt tettük a helyi Hajnal István Idősek Otthonában, ahova 23 éve járunk havi és ünnepi istentiszteleteket tartani, lelki gondozást végezni, dalárdánkkal alkalmi műsorokat mutatni be a lakóknak.

Március 9-én Budapesten részt vettem Wengerter András presbiterrel a gondnok-presbiteri találkozón.

Március 10-én feleségemmel jelen voltunk a Kocsordi Egyház-

község szép ünnepségén, amikor az egyházkerület vezetése a kolozsvári vezetéssel együtt beiktatta tisztségébe Bartha Mária Zsuzsanna lelkésznőt. A szép lelkészi családot és gyülekezetet én is köszöntöttem.

Március 15-én rátört a kegyetlen hóvihár a mi vidékünkre is, ami megrongálta a templomunkat és házunkat is. A városi ünnepség műsoros része elmaradt, de az önkormányzattal megtartottuk a koszorúzást az 1848-as emlékműnél. Délután 3 órától a

reformátusok gyülekezeti termében emlék-istentiszteletet tartottunk, ahol az ökuménia szellemében mindhárom helyi felekezet lelkésze szolgált, alkalomhoz illő énekeket adott elő a református dalárda, én és a feleségem verseltünk és énekeltünk a számos érdeklődő jelenlétében.

Március 13-án presbiteri gyűlést tartottunk az Egyházkerületi Elnökség meghagyása szerinti menetrend alapján a származtatott/belső jogi személyiség megkerése és a közgyűlésnek való javasolás tárgyában.

Az ünnep közeledte miatt szorgalmasan elkezdtük a nagypénteki Passió próbáit. Elmentünk a Népdalkörbe is, hogy segítsenek néhányan, akik szoktak templomunkba járni az előadásban a saját énekeseink mellett.

Március 28-án részt vettem az Önkormányzat meghívására a várostervezéssel foglalkozó gyűlésen.

Március 29-én délután 6 órától adtuk elő a Passiót. Az idő most sem kedvezett, újra fűteni kellett a templomot, de ennek ellenére félszáznál többen hallgatták meg. A távolabbi és idősebb híveket, érdeklődőket autóval elhoztuk és haza is vittük. Az előadás után meghittén ünnepet köszöntöttünk.

Húsvétvasárnap kiderült az ég is. Szép és élményteli volt az ünnep. Sok családba hazajöttek az elmentek.

A három helyen, itthon, az Idősek Otthonában és a gyulai kápolnában 88-an voltunk az istentiszteleten.

Természetes, hogy a jelenlévők egy része vendég volt, de a gyermekeken kívül mindenki vett úrvacsorát.

Megható szertartást is végeztünk. Kedves hívünk, Gyáni Endréné Margitka hatodik dédunokáját

(akik Várpalotán élnek) kereszteltük. Ez az első család közel 40 évi szolgálatunk alatt, ahol negyedik gyermeket is vállaltak a fiatalok. A kislány a keresztségben a Réka Vanda nevet kapta. Isten éltesse a szép családot!

Az ünneplés után megtartottuk a presbitérium határozata szellemében a közgyűlést, amely elfogadta azt a javaslatot, hogy a gyülekezet igényelje, engedélyeztesse a származtatott/belső jogi személyiség státuszt.

Minden jegyzőkönyvet, eredeti aláírásokkal az ünnep után elküldtünk az egyházkerületi Elnökségnek.

Húsvéthétfő szintén nem volt kegyes hozzánk, nem igen járt senki a városka utcáin locsolkodni.

Április 5-én részt vettem Budapesten az erdélyiekkel közösen tartott lelkészi értekezlet munkálatain.

Április 7-én ismét szép élményben volt része a kis gyülekezetnek. László Andor egykori elődöm unokája, aki szüleivel Kétpón él, a nyáron esküszik és szeretné házasságát egyházzal is megkötni, megáldatni, ő is itt konfirmált, ahol egykor nagyapja szolgált. A

menyasszonya katolikus családban nőtt fel, de nem volt megkeresztelve. Anna Brigitta anyakönyvezett néven vettük fel az unitárius egyház tagjai sorába. Adja az Isten, hogy legyen kis közösségünk megelégedett tagja, és adjon sok boldogságot az augusztus 18-ra tervezett házasságukban, amit Kétpón kötnek meg az anyakönyvvezetőnél és ott is fogunk megáldani.

Április 11-én délelőtt a megyei rendőrség vezetősége meghívására fórumon vettem részt Szeghalomban a vidék közbiztonságáról. Nekem szomorúan kellett beszámolnom arról, hogy a nyugati temetőnkben valami fiatal gyerekek vandál módon elpusztítottak, tönkre tettek, meggyaláztak közel száz síremléket és sírt.

Ugyanazon a napon, délután részt vettem a Költészet Napja alkalmából szervezett városi rendezvényen.

Április 19-én a szomszédos Bucsa község két civil szervezete (nyugdíjas klub és fogyatékosok) meglátogatta templomunkat, ahol előadást tartottam az unitárius válásról, egyházunk történelméről, az egyházközség születéséről,

munkájáról, a templomkertbeli és templombeli zászlók, emléktáblák, szobrok készítéséről.

Április 20-ra hivatalos voltam Budapestre a Szent Korona Társaság ünnepi összejövetelére, közgyűlésére.

Április 21-én gyermekistentiszteletet tartottunk, amelyen a szolgálatot Kovács Szimonetta és Hegyesi Dominika hittanosok végezték. Köszönet és hála legyen mindenkinek a sok értékes tomboláért, az enni- és innivalóért, amit a szülők, nagyszülők és rokonok, valamint a jelenlévő hívek hoztak, adtak össze.

Április 27-én Pusztaszeren egyházunk képviselőjében szolgáltam a Lovagrendünk rendi gyűlésén.

Május 3-án unitárius dalosaink meghívást kaptak a helyi Idősek Otthonában tartott anyáknapj ünnepségre.

Május 5-én templomunkban anyáknapj ünnepség keretében fogadtuk az egyházkerület, Kászoni Kövendi József püspöki helynök vezette főhatósági vizitációját. (Erről majd később beszámolunk olvasóinknak.)

Május 9-én harangszóval emlékeztünk, áldozócsütörtök alkalmából, itt, az alföldön elfelejtett ünnepre.

Május 11-én részt vettünk a presbiterasszonyunk, Kovácsné Czeglédi Mária Tünde önkormányzati képviselő által vezetett Margaréta Családosok Egyesülete családi napján, ahol tartalmas műsort láthattunk, amelyekben részt vettek hittanosaink is. A következő időszak a Pünkösdre való készülődéssel telt el.

Május 19-én három helyen tartottunk úrvacsorával egybekötött ünnepi istentiszteletet. Templomunkban Keblusek Béla virágkertész gyönyörű úrasztali

csokorral járult hozzá az ünnep áhítatához, mint mindig.

Füzesgyarmaton 23-an, az Idősek Otthonában 11-en, Gyulán 27-en voltunk az istentiszteleten, összesen úrvacsorával 53 hívünk és szimpatizánsunk, alkalmi látogatónk élt, a többiek gyerekek voltak. Ünnep második napján csak itthon tartottunk istentiszteletet, de a jó és szabad idő miatt elég néptelen volt.

Május 26-án délután a Művelődési Házban voltam a mazsorettes lányaink évvárós búcsúztatásán.

Május 30-ra meghívást kaptam a Magyar ENSz Társaság „Magyarország - 2020” előadássorozatára.

A hónap végére és június elejére „meghőkölt” a tavasz, és visszatértek az őszt idéző hidegek, esőzések.

Június 1-jén a Zebegényi Nemzeti Zarándoklaton szolgáltunk nejemmel. A megemlékezés meghatározó pillanata volt, amikor az 1990-ben elsőként helyreállított ereklyés országzászló mellé felvonták a székely zászlót, amit előzőleg Forgách Alajos kanonok, Márkus Gábor református lelkész és e sorok írója szentelt, áldott meg. Nejemmel bibliai megalapozású szolgálatot végeztünk, verses-énekes összeállítással. Az emlékezésen részt vett és szólt Dr. Rétvári Bence államtitkár, Dr. Éva Mária Barki jogász, Nemzetközi Erdély Bizottság elnöke, Dr. Harrach Péter frakcióvezető, Dr. Raffay Ernő történész. Elhangzott Takács Bence színművész, Tv-s műsorvezető előadásában a Szózat. Ott volt Lányi Zsolt egykori honvédelmi államtitkár.

Jó nekünk, unitáriusoknak is az ilyen és hasonló alkalmakon megmutatni magunkat és szerepet vállalni.

Június 2-án templomunkban emlékeztünk alkalomhoz illő műsorról a diktátumra, virágokat helyezve el a szoborparkunkban a NEM! NEM! SOHA! kopjafánál. Délután ökumenikus szertartással felszenteltük, felavattuk a sportpálya névadójának, Lázár Gyulának az emléktábláját, aki innen származott el, és lett a Ferencváros híres „Tanár Úr” becenevű játékosa, az 1938-as világbajnokság ezüstérmes csapatának tagja.

Június 4-én részt vettünk a várostriani megemlékezésen az iskola előtti impozáns, első világháborús emlékmű hátán elhelyezett (inkább elrejtett) emléktáblánál egy elég gyér délutáni érdeklődés mellett.

Június 8-án délelőtt részt vettünk nejemmel Debrecenben a tartalmas II. Székely Nap rendezvényen.

Június 15-én ott voltunk az iskolai ballagáson, mert két hittanosunk is most végezte a nyolcadik osztályt.

Június 16-án megtartottuk a hittanos évvárót gyermekistentisztelettel, szeretetvendégséggel, tombolázással, kiosztottuk az arra érdemeseknek az Unitárius Alapítványtól pályázott díjakat. Két végzős növendékünket (Kovács Laura, Korcsok Klára) Isten áldásával indítottuk el az Adys nagybetűs Élet útján, mindig visszavárva, hogy vegyenek részt a kis gyülekezet további munkájában, sokrétű tevékenységében.

Június utolsó előtti hetére hittantáborra pályáztunk a kolozsváriaktól, és tartalmas programmal meg is tartjuk, ha elnyerjük a remélt támogatást. Ez lenne az első ilyen unitárius tábor ezeken a tájakon.

Június 28-29-30-án ott leszünk Verőce mellett, a Csattogó-völgy-

ben sorra kerülő, VII. Erdélyi Világtalálkozón. Mindhárom napon szolgálatot végzünk, előadást tartunk nejemmel, ökumenikus szertartásokban veszünk részt. Jó mindig erdélyi testvérekkel együtt lenni, néha unitáriusokkal is.

Reméljük, hogy további munkánkban is velünk lesz az Isten,

készülve a júliusi alföldi búcsúra, július 14-re, amelyre meg szeretnők javíttatni megrongált templomunkat, hiszen az építése 110. évfordulója lesz a búcsúnk központi rendezvénye, amelyre meghívtuk püspöki helynökünket, püspökünket, Lezsák Sándor parlamenti alelnököt is, akik mind-

annyian megígérték megjelenségüket. De várunk minden érdeklődőt, híveinket, szimpatizánsainkat, lelkészeket, családtagokat. Addig is szebb nyarat kívánunk:

Balázi László

Kocsordi Unitárius Egyházközség

Lelkészbeiktatás Kocsordon 2013. március 10-én

Talán az elmúlt esztendőnek a koronája lett a lelkészbeiktató*, melyre oly nagy szeretettel készült az egész közösség.

A Kocsordi Unitárius Gyülekezet valamint a hozzá tartozó szórványok számtalan alkalommal bizonyították az élni akarásukat és tettekesztségüket az elmúlt egy év során.

Ahogyan ez a lelkészbeiktató előkészítésén, megszervezésén keresztül is láthatóvá, tapinthatóvá és izlelhetővé vált, a közösség összefogása több és gazdagabb, mint az egyének összessége.

A beiktató alkalmával történt a gyülekezet és a lelkész együttműködése és munkálkodása, a lelkészi hivatal és hivatás megünneplése istentiszteleti keretek között.

Felemelő szertartásra került sor templomunkban ez alkalomból. A templom csordultig telt emberekkel és szeretettel. Ezen az ünnepségen részt vettek a szórványok képviselői, a testvéregyházak lelkészei, a világi és egyházi előljárók.

Az ünnepi istentisztelet Kászoni-Kövendi József, a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének püspöki helynökének üdvözlő szavaival kezdődött. Majd dr. Szent-Iványi Ilona egyházkerületi jegyző szószéki imájával folytatódott, amit a lelkészi kinevezés felolvasása követett.

Ezután Bartha Mária Zsuzsanna lelkészi beiktatósi beszéde következett a Máté 18,19-20 alapján: „...mert ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben ott vagyok közöttük.”

Bálint Benczédi Ferenc püspök úr lelkészbeiktató prédikációját Pál apostol Timóteushoz írt első levele 4,12-16 versei alapján tartotta. Megszívlelendő szavai minden érző lélekhez szóltak, de különösen találóak voltak a beiktató lelkész számára.

Ezután File Zsuzsa vásárosnaményi művész énekei következtek citerakísérettel, mely a tartalmas gondolatok után a lélek rezdülésére hatott magyar dallamkincsünk felelevenítésével.

A beiktatót Kászoni-Kövendi József püspöki helynök végezte, átadva a templom kulcsát, a Bibliát, a kelyhet és a bélyegzőt, a hozzá kapcsolódó lelki útravalóval.

Jakab Ferenc kocsordi unitárius gondnok házigazdai minőségben nyitotta meg az üdvözlő beszédek sorát. Elérzékenyült mondatai sokak lelkében visszhangra találtak.

Balázi László füzesgyarmati unitárius lelkész, volt megbízott püspök köszöntő beszédében kiemelte, hogy a lelkészi kinevezés még az ő hivatali idejében

*A kocsordi lelkészbeiktatás megtekinthető a következő címen: <http://www.youtube.com/watch?v=sp5ZZDPy-iE>

történt meg. Dsida Jenő versidézettel és énekkel köszöntötte a lelkesi kart és a hallgatóságot.

Dr. Barabássy Sándor, a Magyarországi Egyházkerület felügyelő gondnoka a határok összekötéséről és az együvé tartozásról beszélt köszöntésében.

Takács Zoltán baptista lelkipásztor a helyi gyülekezet nevében a további együttműködés reményét fejezte ki.

Szalay Kont református lelkész kiemelte, hogy ez lehet az első alkalom, amikor református lelkész Kocsordon unitárius beiktatási istentiszteleten vesz részt. A szűkebb egyházi és a tágabb magyar közösség jó előmenetelét kívánta, az együttműködéshez való erőt és kitartást.

Dr. Barkaszi Sándor polgármester, aki egyben a község orvosa is, kiemelte, hogy büszkesége a településnek az unitárius közösség műemlék temploma, mely mindannyiunk drága kincse.

A köszöntő beszédek után a Himnusz éneklésével zárult istentiszteletünk.

Ezután szeretetvendégségre került sor a tanácsteremben, illetve a Kraszna Vigadó vendéglőben. A válogatottan finom étkek és sütemények a gyülekezet asszonyainak kivételes gasztronómiai tehetségét tárták vendégeink elé, melyért itt is köszönetet mondtunk.

Itt szeretném megköszönni a lelkész kollégáknak Erdélyből és Magyarországról, akik jelenlétükkel emelték a beiktatási istentisztelet fényét, kedves házas társaiknak, akik elkísérték őket.

Egy ilyen sok embert megmozgató rendezvényt jól kell megszervezni. Jakab Ferenc gondnok úr és

kedves párja, a keblitanács tagjai, a nőszövetségünk lelkes asszonyainak munkája, a polgárőrök kedves útbaigazítása mind-mind hozzájárult ünneplésünk sikeréhez. Külön köszönet a Nyugdíjasok Klubjának, a Gazdakörnek, hogy munkájukkal, eszközeikkel és anyagiakkal is támogatták egyházközségünket ebből az alkalomból.

Külön hálával és köszönettel tartozunk Pajtás Zsigmondnak, aki felvételt készített az istentiszteletünkről ez alkalommal is, magas színvonalon, kiváló tudással.

A kezdet összeolvad a reménnyel. Öröm és vállalás, elköteleződés az Evangélium és az egyházközség mellett mind jelen volt a beiktatási ünnepségen. Jobban, lelkiismeretesebben dolgozni, élni, Isten felé törekedni mindannyiunk kötelessége, de ezután nekem különösen.

Olyan egyszerűnek tűnik megszervezni bármit, ha nem vagyunk érzelmileg megérintve.

Most nagyon mélyen megilletődve, küszködve a szavakkal és a könnyekkel tapasztalhattam meg, hogy a vállalás és a vallás egytestvérek.

Megható és felemelő a szeretet, mellyel körbevesz az egyházközség, sőt a község minden tagja. Élni kell, és ha már itt vagyunk, legyen értelme, célja, Isten felé törődése a közösségünknek.

Úgy érzem, ezen a lelkészbeiktatáson legalább egy napra a jó példa erejével hatottunk, igazi kereszténységben, az örömezenet szellemében, Istenországunk építésében.

Bartha Mária Zsuzsánna

Csak egy esztendő

Éppen elmúlt egy éve, hogy a Kocsordi Unitárius Egyházközségben és a hozzá tartozó szórványokban végzem a szolgálatot. Számvetés idejét érzem, már csak azért is, hogy lássam és láttassam: a lehetőségek közül jól választottunk. Kocsord a központja a Szabolcs Szatmár Bereg megyei unitáriusoknak Magyarországon, illetve a Szatmár megyében élőknek a határ túlsó oldaláról. Elérhető távolságban van mindez és lehetőségünk nyílik sa-

ját templomunkban az itt élő hívek számára a hitelesítést megszervezni.

Gyönyörű templomot emeltek az unitárius felekezet megalapítói itt az Alföldön. Az Ecsedi láp szélén, nagy lelkesedéssel és öntudattal, Istenbe vetett szilárd hittel, lelkesedéssel végezték el munkájukat.

A templom nagyszerű állapotban van, szépíteni a belsőt volt szükséges, az asszonyok kézimunkájával és az új szőnyeggel.

A lelkesi lakás is megújult, festésre, fűtési rendszer átalakítására került sor. Kialakítottuk a

lelkesi iroda mellett a tanácstermet, ahol a szeretetvendégségeket tartjuk.

Mindehhez nem lehet elegendő alkalommal megköszönni az egyházközség vezetőségének munkáját, kitartását, önzetlen segítségét. A nyári egyház-egyesítési zsinat után a mi egyházközségünkben is tisztújításra került sor. A régi és új tagokból álló vezetőség nagy lelkesedéssel vetette be magát a munkába. Jakab Ferenc gondnok-pénztáros, Pócsi Gábor jegyző, Mártonné Molnár Erika, Jakab Gyula, Ördög Béláné, Zséder Géza, Bar-

tha Károly, Jakab Sándor a keblitanácsosok.

Lelkiekben is sokat gyarapodtunk, szinte minden vasárnap különleges élményt tartogatott az istentiszteleteken résztvevőknek. Ugyanakkor kirándulást szerveztünk Kolozsvárra és Aranyosszék-re 2012 júliusában. Kövenden megkoszorúztuk Dr. Abrudbányai Fikker János emlékdomborművét a templomban.

Megszerveztük az öregek vasárnapját, felnőttképzés tartására hívtuk a teológiai tanárokat Kolozsvárról, természetesen a Dávid Ferenc ünnepélyt és a Karácsonyi Ünnepélyt is örömmel tartottuk meg, mindannyiszor szeretetvendégséggel egybekötve az istentiszteleti alkalmakat. Igazán ügyesek és lelkesek a fiatalok és gyermekek, akik szavalataikkal, éneklésükkel az ünnepélyek hangulatának emeléséhez járultak hozzá.

Tartalmas esztendőt zártunk 2012-ben, és hasonlóképpen tartalmasnak ígérkezik az idei év is.

Januárban illőképpen köszöntöttük az újesztendőt, elvégeztük a zárszámadást és költségvetést a megfelelő keblitanácsi és közgyűlési alkalmakkor. Ugyanakkor az egyházkerületi gyűléseken és rendezvényeken, lelkészi értekezleteken megjelentem. Részt vettünk a gondnok úrral és kedves feleségével Budapesten január 26-án Kászoni Kövendi József püspöki helynök beiktatási ünnepségén. Január 27-én tartottuk meg az egyházközség első évi közgyűlését. Január 28-31-e között került sor az ökumenikus istentisztelet sorozat megtartására a faluban lévő három felekezet templomában szószékcsere szolgálattal. A mi templomunkban Takács Zoltán baptista lelkipásztor prédikált,

a református lelkész Szalai Kont a Baptista imaházban, Szalainé Gacsályi Dóra a katonavégi református imaházban és én a nagyfalui református templomban járultam hozzá szószéki szolgálattal az ökumenikus imahét sikeréhez.

Nagy érdeklődésnek örvendtek ezek az istentiszteleti alkalmak a különböző felekezetek hívei körében.

Február hónapban több keblitanácsi gyűlést tartottunk, folytatódott a családlátogatás, vallásórák tartása, valamint készülődés a beiktatási ünnepélyre, március 10-re. Ugyanakkor gyűjtésből és adományból új szőnyeget vásároltunk a templom piacára az új terítők mellé.

Március 10-én került sor a lelkészbeiktatási ünnepélyre, mely nagy eseménynek bizonyult az egyházközség és a község életében is. A szószéki imádságot dr. Szent Iványi Ilona mondta, a szolgálatot Bálint Benczédi Ferenc püspök úr végezte, a beiktatást pedig Kászoni-Kövendi József püspöki helynök végezte. Az ünnepségen részt vettek a lelkész kollégák, a református és a baptista lelkészek, valamint a világi előljárók. Részt vettek a szórvány képviselői is Nyíregyházáról, Szatmárnémetiből, Nagykarolyból és Vásárosnaményből.

Itt szeretném megköszönni az egyházközség tagjainak, hogy ennyi munkát és lelkesedést adományoztak erre az ünnepségre, hogy felekezetre való tekintet nélkül oly sokan megjelentek testben és lélekben egyaránt. Hiszem, hogy a gondviselő Isten örömmel vette boldog ünneplésünket.

Március 13-án Ombodon végeztem szószéki szolgálattal ökumenikus imahét alkalmával, a

helyi lelkész meghívásának eleget téve.

Március 15-i ünneplésünket betemette a hó, bár akik néhányan megjelentünk az ökumenikus istentiszteletre igazán hősiesnek érezhettük magunkat, mert dacolva az elemekkel mi ünnepeltünk.

Aznap délután még a nagykarolyi Petőfi szobornál tartott ünnepi koszorúzásánál is részt vettem, és egyházunk koszorúját ünnepi főhajtással a hősök emlékére elhelyeztem.

Ezután a húsvétra való felkészülés következett a nagypénteki szolgálattal és az azt követő húsvéti úrvacsoraosztással. Ez nyolc istentiszteletet jelentett számomra, hiszen a szórványokban élőknek is ünnepi istentiszteletet tartottunk.

Április 7-én pedig Páll Krisztina előadását hallgattuk meg. A Nemzetközi Nőtestvérek Csoportjának Program koordinátora megismertette velünk a nőszövetségek eddigi munkáját és a páros összehasonlítás módszerét. Műhelymunka keretén belül mi is elvégeztük a magunk prioritásainak felállítását és arra következtesre jutottunk, hogy a tudatformálás a legfontosabb a közösségünk tagjai számára, illetve, hogy maga a nőszövetségünk már létezik, éppen csak nevet kell adni a „gyermeknek”. Házi feladat szerint folytatás következik április 28-án... alig várjuk!

A gondviselő Isten akaratát fűrkésszük, és minél többet teszünk, az ő országának megvalósításáért annál inkább megbizonyosodunk, hogy ezen és csak is ezen az úton érdemes járni.

Bartha Mária Zsuzsánna

Keblitanácsos képzés Kocsord és a hozzá tartozó szórványok számára

Mi is a keblitanács? Mi a feladata a keblitanácsosnak? Ezeket a nagy kérdéseket jártuk körbe 2013. május 11-én, szombaton, egy egész napos képzés keretén belül.

Demeter Sándor Lóránt és Újvárosi Katalin lelkes házaspár tartotta az igen értékes előadásokat, akik Székelyderzs illetve Székelymuzsna egyházközségekből érkeztek meghívásunkra. Személyesen is szeretném kifejezni hálámat, hogy értünk ezt a hosszú utat megtették. Az összeállított képzés kiemelkedő minőségű és igazán a mi helyzetünkre szabott volt, külön köszönet érte.

Dr. Szalontai Tibor nyíregyházi gondnok jóvoltából helyet kaptunk a főiskolán e képzés lebonyolításához. A közösen elfogyasztott ételek a

gyönyörűen megterített asztal mellett szintén nagyban a gondnok úrnak illetve a szeretetvendégségre készülőknek köszönhető. Nagyon hálásak vagyunk szervezéséért és az adományokért, a lehetőségért, hogy ideális környezetben képezhesük presbitereinket.

A résztvevők a kocsordi keblitanács és vezetőség tagjai, a nyíregyházi hívek, a szatmárnémeti illetve a nagykarolyi presbiterek voltak.

Nagy meglepetésünkre nem csak száraz ismeretközlés, hanem igen izgalmas feladatok megoldása is színesítette a napot, mely mindannyiunk unitárius öntudatának megerősödését és munkakedvünk javulását eredményezte.

Lélekben és értékekben feltöltődve tértünk haza, a megfeszített munka eredményesen ért véget. Egyházközségeink életének fellendítése érdekében természetesen folytatás következik...

Bartha Mária Zsuzsánna

Püspöki helynöki vizsgálószerk Kocsord, 2013. május. 12.

A Kocsordi Unitárius Egyházközség nagy szeretettel fogadta a vizsgálószerk alkalomával Kászoni-Kövendi József püspöki helynök urat, Máté Ernő közügyigazgatót és Gazdag Árpád előadótanácsost.

A vizsgálat közben került sor az ünnepi istentiszteletre, mely alkalommal Máté Ernő

végezte a szószéki szolgálatot. A vizsgálat ezután következett, mely alkalommal megbeszélést tartott a főhatóság és az egyházközség vezetősége.

Rövid ebéd után siettünk Vásárosnaményba, ahol a Beregi Unitárius Szórványban tartott szívhez szóló istentiszteletet Kászoni József püspöki hely-

nök úr. Ezután az itteni helyzet megbeszélése következett, melyet befejezni nem, csak abbahagyni sikerült.

A vizsgálószerk tagjai ezután siettek vissza szolgálati helyükre. Isten áldása kísérje munkájukat és megköszönjük, hogy látogatásukkal, tanácsaikkal egyházközségeink gyarapodását segítik elő.

Bartha Mária Zsuzsánna

Beregi pünkösdlő

(közösségi terek létesítése az unitárius cigányság számára)

Az egyik ilyen nagyszerű alkalom a beregi unitárius szórvány számára a kettős kisebbségben élő cigányság pünkösdi rendezvénye, a beregi pünkösdlő (az ún. pünkösdi „búcsú”), ahol mintegy seregzemlét tartanak.

Idén is megtartották a pünkösdlőt az Eötvös kúria unitárius gyülekezeti termében. Úrvacsorás ünnepi istentisztelettel kezdődött a rendezvény

pünkösdi szombatján délelőtt tíz órakor Bartha Mária-Zsuzsánna kocsordi lelkész szolgálatával.

Ezt a cigány fiatalok éneklése és szavalata követte. A műsor után megkoszorúzták az Orbán Balázs körút parkjában újraállított Orbán Balázs emlékoszlopot.

A seregzemlét bográcsos ebéddel és focizással zárták Szabó Elemér ifjúsági presbiter portáján. A pünkösdlő élményt, lelki feltöltődést nyújtott a küzdelmes hétköznapiok, a kisebbségi lét ünneptelenségének elviselésében.

Felhős Szabolcs

Észak-Magyarországi Unitárius Szórványegyházközség

Püspöki helynöki vizitáció Miskolcon

Április 28-án régen várt eseményre került sor a miskolci unitáriusoknál. Az egyházközség 2004-es megalakulása óta főhatósági szinten még senki sem látogatott egyházközségünkbe, ezért nagy várakozással tekintettünk a püspöki helynöki vizitációra.

Kászoni Kövendi József püspöki helynök és dr. Szent-Iványi

Ilona egyházkerületi jegyző vasárnap reggel érkeztek egyházközségünkbe, ahol az istentiszteletnek helyet adó evangélikus imateremben Kriza János lelkész, Elekes Huba gondnok, Nagy István pénztáros fogadták a vizitáció tagjait és az egyházközség hivatalos iratait bemutatva igyekeztek számot adni az egyház-

község múltjáról, jelenéről és jövőképeről.

A vizitáció keretében ünnepi istentiszteletet tartottunk, a szolgálatot dr. Szent-Iványi Ilona és Kászoni-Kövendi József végezték. Kászoni-Kövendi József beszédében külön megemlékezett dr. Erdő János néhai unitárius püspökről, akinek napra pontosan ezen a vasárnapon ünnepeltük születésének 100. évfordulóját.

Az istentiszteletet az üdvözlő beszédek követték, majd kötetlen beszélgetésre került sor a gyülekezeti tagokkal. A vizitációt ünnepi ebéd zárta.

Köszönjük a gondviselő Istennek az ünnepi alkalmat, a találkozás örömét és reméljük, hogy a közösen elvégzett munka áldása tovább gyümölcsozik szórványgyülekezetünk életében.

Kriza János

Közel Istenhez és egymáshoz

A Miskolci Egyházközségben immár hagyománnyá vált, hogy az ún. egyházi évet egy rendkívüli gyülekezeti alkalommal, találkozóval zárjuk. Idén a Miskolc közelében, festői környezetben lévő Csanyiki Erdei Iskola volt a színtere a június 16-án tartott találkozónknak, mely helyszín kiválóan bizonyult mind az Istennel való találkozásra, mind pedig a gyüle-

kezeti tagok bensőséges együtt-létére.

Az alkalomra Miskolcra, Egerből, Egerszalókról, Gyöngyösymosról érkeztek unitárius és más felekezeti hívek. A szabadtéri istentiszteletet követően kötetlen együttlésre, valamint a helyszínen közösen elkészített jóízű ünnepi ebéd elfogyasztására került sor. A délutánig tartó alkalom jó lehető-

séget kínált egymás jobb megismerésére, közös élményszerzésre.

Meggyőződésem, hogy azok, akik ott lehettünk, hitelményünk és kapcsolati tőkénk gazdagodásával térhettünk vissza otthonainkba.

A gyülekezeti alkalom idén is az Unitárius Alapítvány támogatásával valósult meg, ezért ezúton is köszönetünket fejezzük ki az illetékeseknek.

Lakatos Csilla

Kivonatok a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete elnökségi üléseinek munkájából

(2013 február-május)

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének Elnöksége rendszeresen, hente-kéthetente ülésezik. Az Egyházkerületi Képviselő Tanácsi (továbbiakban EKKT) ülések között megvitatják az aktuális kérdéseket, megbeszélik a feladatokat, előkészítik az EKKT üléseit, a közgyűlést, a lelkészi értekezleteket. Az ülések rendszeresen visszatérő témája az egyházkerület jogi ügyei, a Nagy Ignác utcai székházzal kapcsolatban folyó peres ügyek állása, az épülettel kapcsolatos egyéb gondok, problémák megvitatása. Az üléseken részt vesz az elnökségi tagokon kívül szükség szerint: dr. Mihály Noémi jogtanácsos, Gazdag Árpád előadótanácsos, Gerendás Jánosné főkönyvelő.

Elnökség foglalkozott az egyházközségek által igényelt belső jogi személyiség kérdéskörével. Máté Ernő közügyigazgató felkérte az egyházközségeket, hogy a keblitanács és a közgyűlés határozatát a jogi személyiséggel kapcsolatban május 15-ig juttassák el az Elnökségnek, hogy Egyházkerület Közgyűlése szavazhasson a kérdésben.

Április 15-én Kászoni-Kövendi József püspöki helynök és Elekes Botond főgondnok látogatást tett Hölvényi György államtitkárnál.

Először került megrendezésre egyházkerületünkben a gondnok-presbiteri találkozó. A találkozón részt vett Bálint Benczédi Ferenc a Magyar Unitárius Egyház püspöke és Pap Mária püspöki titkár is. Dr. Barabássy Sándor egyházkerületi felügyelőgondnok a találkozón beszélt az egyházközségek besorolásáról, az egyházközségek belső jogi személyiségének kérdéséről és az egyházfenntartói járulék bevezetésének szükségességéről.

Az Unitárius Élet című egyházkerületi folyóirattal kapcsolatos kérdések is napirendre kerül-

tek az Elnökség ülésein. Sajnos az egyházkerületi kiadvány anyagi terhei jelentősen nőttek, ezért elkerülhetetlen a lapszámok árának emelése. Az Elnökség Kriza János lelkészt bízta meg az Unitárius Élet főszerkesztői teendőinek ellátásával, valamint a szerkesztőbizottság összeállításával.

Az Elnökség több alkalommal foglalkozott dr. Lipcsei Ildikó hagyatékának ügyével. A főgondnok és a jogtanácsos hatékony közreműködése során sikerült megkötni a hagyatéki szerződést, a végső döntést a közgyűlés hozhatja meg.

Elnökség alaposan megvitatta a 2012. évi zárszámadást, melyet a főkönyvelő készített elő és azt az EKKT elé terjesztette elfogadásra.

Elnökség rendszeresen foglalkozott az új köznevelési törvény azon részével, amely az állami általános iskolákban kötelező jelleggel bevezeti a 2013/14-es tanévtől az iskolai erkölcsstan, vagy hittanórákat. Elnökség felkéri a lelkészeket, térképezzék fel, hogy működési területükön hány gyermek igényel iskolai hitoktatást. Miután elkészültek a felmérések, a lelkészek közösen dolgozzanak ki egy egységes rendszert a hittanórák megtartására.

Máté Ernő közügyigazgató 2013. április 23-án a pestszentlőrinci, valamint a Hőgyes Endre utcai egyházközségekből tartott vizsgálatot az egyházközségek működésével kapcsolatban. Az egyházközségek presbiteri és közgyűlési jegyzőkönyveit a soron következő vizitációkon tekinti át.

Kászoni-Kövendi József püspöki helynök megkezdte az egyházkerületi vizitációkat, melyekre a következő helyeken és időpontokban kerül sor: április 28. Miskolc; május 5. Füzesgyarmat; május 12. Kocsord; június 2. Pestszentlőrinc; július 17. Hódmezővásárhely.

Elnökség folyamatosan áttekinti az egyetemes egyházzal való kapcsolattartás kérdéseit, nehézségeit. Elnökség sérelmezte, hogy az Unitárius Közlöny mellékleteként megtalálható kolozsvári Főtanácsi és EKT jegyzőkönyvek hosszan és tendenciózusan írnak a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség lelkészének és gondnokának állásfoglalásáról, a tények helyett egyéni véleményeknek helyet adva, és ezzel rossz színben tüntetik fel az egyházközséget.

EKKT meghirdette a 2013. I. félévi szórványköltség pályázatot. Jegyző beszámolt arról, hogy az EKKT által kiírt szórványköltség térítési pályázatra mindegyik egyházközségtől időben beérkeztek a pályázatok. Elnökség megbízta a lelkészi vezetést (püspöki helynök, jegyző, közügyigazgató), hogy vizsgálják meg a beérkezett pályázatokat, és bírálják el azokat.

Püspöki helynök, jegyző és közügyigazgató írásban tettek jelentést az Elnökségnek a szórványpályázat elbírálásáról.

Jogelődünk, a Magyarországi Unitárius Egyház alapító tagja a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetnek (MÖSz). Az éves közgyűlésen 1 szavazati joggal rendelkezik egyházunk. A MÖSz közgyűlés 2013. május 29-én volt, a főgondnok akadályoztatása miatt Kászoni-Kövendi József püspöki helynök képviselte az egyházat. Dr. Szent-Iványi Ilona a MÖSz Felügyelő Bizottságának elnöke, így ő is részt vett a közgyűlésen és pozitívan véleményezte annak munkáját.

dr. Szent-Iványi Ilona lelkész,
egyházkerületi jegyző

Közgyűlési összefoglaló

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete 2013. május 25-én közgyűlést tartott Budapesten a székházban. Ezen a közgyűlésen a következő fontosabb határozatok születtek:

1. Egyházfenntartói járulék

A két egyházrész uniója után elfogadott új SZMSZ kötelező érvényűnek írja elő az egyházfenntartói járulék megfizetését. A MUE ME EKKT 2012. december 1-én döntést hozott az egyházfenntartói járulék kötelező voltáról és a befizetendő minimum küszöbértékről.

A közgyűlés megerősítette az EKKT határozatot, mely alapján a 2013. évtől kezdődően a kötelező egyházfenntartói járulék ajánlott mértéke:

- minden nagykorú személy nettó jövedelmének 1%-a, de minimum 12.000 HUF/év;
- nyugdíjasoknak minimum 6.000 HUF/év;
- felsőfokú oktatási intézmény hallgatói, munkanélküliek, gyesen lévő kismamák, stb., a fizetés alól felmentést kaphatnak, amennyiben azt írásban kéri az egyházközség keblitanácsától.

2. Iskolai hitoktatás

MUE ME közgyűlés egyhangúlag úgy határozott, hogy felhívja az egyházközségek figyelmét a hitoktatás stratégiai fontosságára. Kéri a lelkészeket, hogy tegyenek meg mindent, hogy az egyházközség hatáskörében lehetőleg minden gyermek részesüljön a hitoktatásban.

Közgyűlés felkérte a püspöki helynököt, hogy az őszi EKKT ülésen legkésőbb 2013. október 15-ig készítsen írásos beszámolót arról, hogy a 2013/14-es tanévben melyik iskolában hány gyermek részesül unitárius hitoktatásban.

3. Egyházközségek jogi státusza

A közgyűlés jóváhagyta a januári EKKT ez irányú határozatát, mely szerint az egyházközségek jogi helyzete a következő:

Bartók Béla Unitárius Egyházközség
anyaegyházközség;
Budapesti Unitárius Egyházközség
anyaegyházközség;
Debrecen anyaegyházközség;
Dél-Dunántúli Szórványegyházközség,
Pécs központtal.
Duna-Tisza-közi Szórványegyházközség,
Kecskemét, Szolnok;
Észak-Dunántúli Szórványegyházközség,
Győr központtal;
Észak-Magyarországi Unitárius Szórvány-
egyházközség Miskolc központtal;
Füzesgyarmat anyaegyházközség;
Hódmezővásárhely önálló anyaegyházközség,
Kocsord anyaegyházközség a
hozzá tartozó régióval együtt;
Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség
anyaegyházközség.

4. Egyházközségek belső jogi személyisége

Három egyházközség igényelte közgyűlési határozattal alátámasztva a belső jogi személyiség státuszát. MUE ME közgyűlés egyhangúan megszavazta, hogy felhatalmazza a MUE ME hivatalos képviselőit, hogy járjanak el a BUE, Debrecen és Füzesgyarmat egyházközségek belső jogi személyiséggé válásának ügyében.

5. Az egyházkerület helyzete az egyetemes egyházban

A közgyűlés megvizsgálta és megvitatta az egyházkerület helyzetét az egyetemes egyházban az elmúlt 11 hónap tükrében, és az alábbi megállapításokat tette:

Mi, a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Közgyűlésének képviselői aggodalommal értesültünk azokról a hírekről és fejleményekről, amelyek a magyarországi unitárius közösségnek, illetve az egyházkerület választott tisztségviselőinek az egyetemes egyházunkon belüli helyzetével és megítélésével kapcsolatosak. Szeretnénk elkerülni az esetleges feszültségeket és ezért szükségesnek tartjuk az alábbiakat rögzíteni.

A magyarországi unitárius közösség 2009 őszén annak reményében indította el a két országban élő unitárius közösségek intézményi egységének a 2012. júniusi kimondásához vezető folyamatát, hogy a magyar unitárius egyházi unió az Erdélyben és a Magyarországon élő unitáriusok javát fogja szolgálni.

Meggyőződésünk volt, hogy mindkét közösség számára egyaránt fontos és azonos mértékben előnyös, ha kihasználjuk az egyesülés révén megnyíló és feltároló lehetőségeket, ezzel is felszámolva a XX. század tragikusnak is mondható örökségét.

A Magyarországi Unitárius Egyház Zsinata 2011 júniusában arra adta előjáróinknak a felhatalmazást, hogy erdélyi testvéreink képviselőivel az előbbieket alapján folytassák le az unióhoz vezető tárgyalásokat és kössék meg a szükséges egyezségeket.

2010. november 4-én az Erdélyi Unitárius Egyház és a Magyarországi Unitárius Egyház vezetői abban állapodtak meg, hogy a két egyházrész egymást egyenlő jogalanyként tekinti és ismeri el, a magyarországi közösség képviselete az egyetemes egyház minden hatóságában arányosan és méltányosan lesz biztosítva. Számunkra nyilvánvaló volt, hogy életünk lényeges kérdéseiről mi magunk vagyunk hivatottak dönteni... Az 52.§ pedig egyértelműen kimondja, hogy a Magyarországi Unitárius Egyház jogutódja a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete, amely Magyarország Alaptörvénye és jogszabályai alapján működő, önkormányzattal rendelkező autonóm egyházi szervezet. (Rövidített idézet a határozatból.)

Közgyűlés egyhangúan elfogadta az alábbi javaslatot az SZMSz kiegészítésére 164.§ (2):

Az egyházkerület egyházon belüli sajátos jogállását, továbbá az egyházkerületnek az egyház hatóságaiban, testületeiben és bizottságaiban való képviseletét rögzítő szabályzatok az egyházkerület egyházon belüli sajátos jogállását, továbbá az egyházkerületnek az egyház hatóságaiban, testületeiben és bizottságaiban való képviseletével kapcsolatos tartalmainak bármilyen módosítására vonatkozó javaslatot és döntést csak az egyházkerület közgyűlésének többségi támogatását követően hozhatja meg az illetékes hatóság, testület vagy bizottság.

6. Bizottsági, alapítványi választások

Bandi András a Választási Bizottság elnöke felolvasta és írásban leadta a választási végeredmény jegyzőkönyvét. Ennek alapján:

a. Szociális és egyháztársadalmi bizottság:

17 érvényes szavazat, 2 érvénytelen.

Sigmund Júlia (13), Léta Rozália (11),

Szász Emese Tünde (10), Léta Erika (10),

Balogh Balácsi Zita (9), Tóthné Erdő Mária (9).

b. Gazdasági és pénzügyi bizottság:
érvényes szavazat 17, érvénytelen 2.
Tim Katalin (16), Dr. Kiss Tibor (15),
Kiss Ákos (13), Vajda László (13),
Csató Emília (11).

c. Főtanácsai tagság:
18 érvényes szavazat, 1 érvénytelen.
Bartha Zsuzsa (13).

d. Unitárius Alapítvány:
17 érvényes szavazat, 2 érvénytelen.
Dr. Kiss Balázs (16), Elekes Huba (12),
Giba Ferenc (10), Vajda László (8),
Kriza Máté (7).

Az Unitárius Alapítvány Alapító okirata alapján 5
évre választotta meg a közgyűlés a kurátorokat.

Mivel a szociális bizottságban szavazat egyenlőség
állt fenn, ezért MUE ME közgyűlés tagjai egyhangúan
elfogadták, hogy a MUE ME szociális és egyháztársas-
dalmi bizottsága 6 tagú legyen.

Dr. Szent-Iványi Iлона
lelkész, egyházkerületi jegyző

Bandi András

Útban Jeruzsálem felé

Bevonultál diadalban,
S kétségekkel a lelkedben.
Tudtad Hozsanna-visszhangban
Feszítsd meg!-ek rejtőzhetnek.
Fák zöld lombját dobták eléd,
Szamárháton ünnepeltek,
Százak, ezrek álltak melléd,
S rád rakták a kereszt-terhet.
Alig pár nap, és a néped
Kit imádtál, megtagadott.
Tán nem értettek meg téged?
Elsietted? Túl korán volt?
S az elátkozott fügefá
Kiszáradt, ott állt kopáran.
Mementóként. Senki soha
Nem pihenhet árnyékában.

UNITÁRIUS ÉLET

A Magyar Unitárius Egyház
Magyarországi Egyházkerületének lapja

Szerkesztőbizottság:

Kriza János főszerkesztő
Szerkesztők:
Bartha Mária Zsuzsanna
Retkes Attila
Szász Adrienne

Tördelőszerkesztő:

Gazdag Árpád

SZERKESZTŐSÉG CÍME:

1055 Budapest, Nagy Ignác utca 2-4.
Telefon/fax: 311-2801
unel@unitarius.hu

Index: 25 842

Terjeszti, felelős kiadó:

Magyarországi Unitárius Egyházkerület
HU ISSN 01331272
Előfizetési lehetőségekről érdeklődjön
az unel@unitarius.hu címen.
A lapszámok interneten elérhetők a
tudastar.unitarius.hu oldalon.
Bankszámlaszám: 1171300520011631

Nyomda:

Press Time Kft.
1066 Budapest, Lovag u. 15.
Felelős vezető:
Schmidt Dániel

Kéziratokat nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza. A folyóiratban
megjelenő írások nem feltétlenül
tükrözik a szerkesztőség álláspontját.

Következő lapzárta:

2013. augusztus 5.